Directa
publicació quinzenal

Núm 412
Del 12/7 al 25/7 de 2016
2 €

www.directa.cat

Directacoop 2016

Agroindústria voraç, negoci insostenible

El Grup Alimentari Guissona esdevé un paradigma de competitivitat a cop de salaris baixos i externalització dels costos ambientals

PÀG 3-7

/ PEP SERRA

Les institucional fracassen quan afronten situacions de transtorn mental o de violència de gènere **8-11**

Entrevista al periodista Andy Robinson, que ha viatjat a uns EUA trencats per la desigualtat **12-15**

El Prospe Beach és un exemple d'organització veïnal i aprofitament de l'espai públic a Barcelona **16-17**

Directa

publicació quinzenal

EDITA:
Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
C. Riego núm. 37 baixos esquerra 08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat - www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: GI-1528-2005

LLICÈNCIA CREATIVE COMMONS: Reconeixement-No Comercial-Sense Obra Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?
Estirant del fil
Víctor Yustres, Joan Mas
Al peu del canó
Jesús Rodríguez, Anna Celma
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Maties Lorente, Vicent Almela
Impressions
Adrián Crespo, Isabel Benítez
Roda el món
Oriol Andrés, Roger Suso
Poca Broma
Roger Pelàez
Expressions
Joan Gener, Anna Pujol, Mireia Chavarria, Misael Alerm, Àlex Romaguera
La indirecta
Àlex Romaguera
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou
Audiovisuals
Sònia Calvó
Fotografia
Víctor Serri
Il·lustració
Ricardo Hermida
Correcció
L'asterisc
Edició
Ignasi Franch
Compaginació
Roger Costa Puyal
Projecte gràfic
Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes, Hugo Cornelles
Disseny gràfic
Pau Fabregat
Gestió web
Jamgo Cooperativa Tecnològica
Administració i subscripcions
Ester Mora
Difusió i Publicitat
Ferran Domènech
Comercial i distribució
Paula Rodríguez

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS: Berguedà, Bages i Solsonès ('L'Apunt'); Gironès, la Selva, Pla de l'Estany i Baix Empordà ('L'Ariet'); Alt Empordà ('La Fissura'); Osona; Maresme; Baix Llobregat ('La Riuada' i 'Infobaix'); Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf ('Xarxa Penedès'); Vallès Oriental; Vallès Occidental; Barcelonès ('Districte 11' i 'La Intervia'); Tarragonès; Terres de Ponent; Castelló; València; Palma; Eivissa; Menorca; Perpinyà; Terres de l'Ebre i Val d'Aran

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Opinió opinio@directa.cat
Cultura expressions@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

Ja tens el teu lloc a la cooperativa?

La 'Directa' cooperativa es va presentar el passat mes d'abril / VICTOR SERRI

Redacció
@La_Directa

Des que vam fer la presentació de la cooperativa de consumidores i usuàries el 30 d'abril passat a l'Ateneu Popular de 9 Barris, més de 200 persones i col·lectius han fet el pas de fer-se sòcies. Estem molt contentes, però creiem que encara sou moltes les que no us heu decidit. Per aquest motiu, us recordem com podeu fer-ho de manera senzilla:

Per ser sòcia, prèviament has d'estar subscrita a la Directa. Quan hagis fet la subscripció, escriu-nos un correu electrònic a cooperativa@directa.cat. T'informarem de les dades que necessitem, de com aportar el capital social (100 euros per les persones físiques i 300 euros per les persones jurídiques) i de com funcionen els òrgans de participació de la cooperativa.

També us anunciem que, el 17 de setembre, hi haurà la primera assemblea general a la qual podran accedir les persones sòcies, una fita que ens fa una il·lusió especial.

Les sòcies, un nou puntal

La nova estructura ens permet incorporar els col·lectius de suport com a sòcies -consumidores, treballadores i col·laboradores- i fer que el projecte sigui més sostenible. En definitiva, cooperativitzar el consum o l'ús de la Directa vol dir posar els continguts -entenent que són eines per la transformació social- a disposició de tothom. Aquesta és l'essència del projecte, el nostre granet de sorra des d'un àmbit estratègic com la comunicació.

Canals de participació

Les subscriptores sou l'espina dorsal del projecte: sou les que feu possible que el projecte aparegui en tots els seus formats i mantingui la seva independència. Amb la nova Directa de propietat col·lectiva, encara ens apropem més. Com a sòcies consumidores, podreu formular propostes, participar amb veu i vot a l'assemblea i formar part de les comissions que es creïn. El consell periodístic vetllarà perquè els continguts que difonem estiguin d'acord amb els criteris periodístics (no discriminació, promoció d'alternatives, defensa dels drets humans, llenguatge no sexista, etcètera). El consell social treballarà perquè les entitats i les persones que es vulguin incorporar al projecte com a sòcies compleixin amb els criteris ètics i socials de la cooperativa. És una aposta per obrir la governança de la Directa i consolidar-la amb les aportacions de totes vosaltres.

Subscriptores: A la nostra base de dades, no s'ha actualitzat certa informació imprescindible per comunicar-nos amb vosaltres correctament. Seria molt útil que ens facilitéssiu de nou els contactes de correu electrònic actualitzats i, les que vulgueu, el vostre telèfon. Ho podeu fer escrivint a subscripcions@directa.cat. Si rebeu el butlletí de la Directa al vostre correu electrònic habitualment, no cal que ens digueu res.

VOLEM SABER LA TEVA OPINIÓ: Quin article t'ha agradat més del número? Què hi trobes a faltar? Quins canvis hi faries? Quins temes no toquem i podríem tractar?
ESCRIU-NOS a directa@directa.cat **PARTICIPA!** #Directa412

La Directa rep una subvenció estructural de la Generalitat de Catalunya pel fet de ser un mitjà en llengua catalana, que suposa menys d'un 2% del pressupost. Per això hem de posar el seu logotip. Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència

A les terres de Ponent, la Corporació Alimentària de Guissona SA (CAGSA) s'ha convertit en un imperi agroindustrial i ramader que marca la vida política, social i econòmica del territori. Fundada en règim de cooperativa a finals del franquisme, es va ramificar en un grup empresarial. L'estratègia de la majoria de gegants alimentaris catalans és l'exportació a l'estranger, però la CAGSA s'ha centrat en l'expansió de la xarxa de franquícies Bon Àrea i de grans superfícies comercials arreu de Catalunya. En gran part, els beneficis es destinen a una política de creixement constant que deixa cicatrius mediambientals

Grup Alimentari Guissona, història d'un petit imperi

La corporació ha crescut a través del control de tota la cadena de producció d'aliments. Impulsar la seva venda al detall en botigues franquiciades va ser una solució a la seva crisi de sobreproducció

La seu de Bon Àrea a Guissona / DANAE QUIROZ

La corporació va néixer a finals dels anys 50 en forma d'una cooperativa que va impulsar l'agroindústria intensiva en una de les zones més deprimides de Catalunya

El projecte va créixer en paral·lel a la Caixa de Guissona, creada amb la intenció de captar els estalvis de les sòcies i d'oferir-los els crèdits necessaris per la creació de granges

Horst Rost / Edu Nus
@La_Directa

L'activitat ramadera és un dels sectors principals de l'economia catalana, tant pel volum de vendes com per participació en el PIB. La Corporació Alimentària de Guissona és la segona empresa del sector, just darrere de Valls Company. El discurs majoritari valora l'empresa com un model d'èxit, que genera ocupació i du riquesa al territori a través de la venda de productes locals per uns preus barats. Però també hi ha veus crítiques que denuncien les conseqüències ambientals i laborals d'aquest model.

Els inicis de la corporació

Jaume Alsina Calvet és veterinari i fill d'un agricultor important de Guissona. Juntament amb uns quants amics de la comarca i de Reus, va fundar la Cooperativa Agropecuària de Guissona l'any 1959. L'objectiu de l'empresa era impulsar la ramaderia intensiva en una de les zones més deprimides de Catalunya, que patia un marcat èxode rural. Pràcticament des del primer moment, Alsina Calvet va controlar el subministrament de l'aliment del bestiar a través d'una fàbrica de pinsos a Guissona.

L'any 1962, l'empresari i altres socis van fer un pas fonamental en el desplegament de la seva estratègia: van crear la Caixa de Guissona per poder captar els estalvis de les sòcies i oferir-los els crèdits necessaris per la creació de granges i l'adquisició de maquinària agrícola i matèria primera. Durant els anys 60, també van començar a comercialitzar ous, porcs i aus, van crear els serveis de proveïment de matèries primeres per a sòcies i van construir el primer escorxador i el primer magatzem de la cooperativa.

L'Agropecuària de Guissona va ser de les pioneres a l'hora d'aplicar la informàtica per racionalitzar els processos de producció i distribució. El 1974, després d'un viatge d'Alsina Calvet als Estats Units, es va inaugurar un sistema d'integració vertical per

Continua a la pàgina següent >>>

>>> Ve de la pàgina anterior

a les granges d'engreix propietat de les sòcies. L'any 1975, la inauguració d'una nova fàbrica destinada a la producció d'elaborats carnis va coincidir amb la mort de Franco; Alsina Calvet, a més, va abandonar el càrrec que havia ocupat durant els últims anys de la dictadura: alcalde de Guissona.

Cap a la integració vertical total

Al principi de la dècada dels 80, l'organització interna de l'entitat ja s'assemblava molt més a una societat anònima que a una cooperativa. L'empresa, que comptava amb l'ajut incondicional de la Conselleria d'Agricultura i la submissió de les administracions locals, havia crescut fins al punt de marcar les pautes del desenvolupament regional i va impulsar les sòcies no integrades a abandonar la tradicional economia mixta (producció de fruits secs, olives, vi i cereals) a favor d'un monocultiu de secà orientat al pinso. L'Agropecuària de Guissona també va fomentar la construcció de granges cada cop més grans. En ambdós casos, oferia crèdits amb interessos reduïts i serveis d'assessoria perquè les sòcies pugessin al tren d'una economia d'escala més gran. Per impulsar el procés de concentració en macrogranges, es va promoure la construcció d'una granja per a 10.000 truges reproductores, Propor SA. Actualment absorbida pel grup, aquesta explotació va ser dirigida per un dels pocs membres fundadors que encara ocupa un lloc a la cúpula de la corporació.

El resultat d'aquesta política va ser un augment espectacular de la capacitat de producció de les explotacions més grans i un augment important de l'endeutament de la ramaderia petita i mitjana que estava integrada a l'estructura i no volia *perdre el tren*. Pel camí, l'agricultura familiar va quedar marginada de l'entramat de l'agropecuària. Evidentment, la multiplicació del nombre de caps de bestiar (sobre tot porcí) ha provocat un augment exponencial de la contaminació de les aigües i de l'aire de la comarca.

A mitjan 90, es va produir la primera gran crisi de sobreproducció. Aquesta crisi va marcar un abans i un després pel sector. Mai més no es repetirien les taxes de beneficis dels anys anteriors. Per a moltes productores petites i mitjanes, a més, l'antic negoci s'estava convertint en una ruïna. En aquest marc, la direcció de l'entitat va crear una secció de botigues de franquícia: Àrea de Guissona. Amb aquesta secció, van aconseguir la integració vertical de tota la cadena alimentària i dels serveis relacionats. Amb la designació de Maria Teresa Alsina Cornellana com a directora de les botigues, també es va inaugurar l'estratègia de situar la pràctica totalitat dels set fills i filles del fundador a llocs estratègics de la corporació.

Aprofitar l'estructura cooperativa

La gerència de l'Agropecuària de Guissona va saber combinar els avantatges fiscals de l'estructura cooperativa, tota la base de sòcies i la seva capacitat d'aportar capital social amb l'aplicació dels principis d'una economia d'escala a totes les seves activitats. Les sòcies suposaven un mercat de productors ampli al qual proveir, com feien des d'algunes empreses propietat de dirigents de la cooperativa. La relació amb les ramaderes integrades, per altra banda, ha estat bastant complexa i té modalitats molt diferents. S'hi poden trobar propietàries de macrogranges de 5.000 porcs o 40.000 aus, però també simples peons que no posseeixen cap explotació. Els tractes que reben també han estat diferents, però tothom ha hagut de contribuir al capital social, en molts casos, amb sumes importants.

Les aportacions al capital social s'utilitzaven sistemàticament per invertir en nous serveis cooperatius, fàbriques de pinsos, escorxadors i altres activitats que permetien augmentar la capacitat de producció de l'entitat. Es va saber explotar al màxim l'imaginari d'una gran família de socis on tots estiren de la mateixa corda. La Caixa Rural de Guissona hi jugava -i hi juga- un paper clau. No és casualitat que tots els personatges importants a la gerència de l'Agropecuària també ho siguin a la Caixa. Aquestes *sinergies* permetien dissenyar amb exactitud les línies de crèdits i de promocions comercials que calien per fer créixer l'Agropecuària de Guissona.

La creació de la CAGSA

L'entitat havia crescut tant i estava tan diversificada que la forma legal d'una cooperativa ja no servia a la cúpula dirigent, que buscava una estructura més *àgil*. Per tot això, es va constituir la Corporació Alimentària de Guissona SA (CAGSA) a finals de 1999. La nova empresa incloïa els principals actius de l'antiga cooperativa i de les diferents societats anònimes que havien anat creant els antics i els nous directius de la cooperativa. Es van subscriure 74.992 accions per un valor nominal de 1.000 euros, que, segons narra el fundador, "es van distribuir entre més de 4.500 accionistes, amb un criteri encertat i, per descomptat, amb la conformitat dels socis". La Unió

L'empresa va créixer fins a marcar les pautes del desenvolupament regional: va impulsar que les seves sòcies optessin per un monocultiu de secà orientat al pinso

En paral·lel, es va estimular un model productiu basat en granges cada cop més grans. Aquesta nova realitat industrial va ofegar la ramaderia petita i mitjana

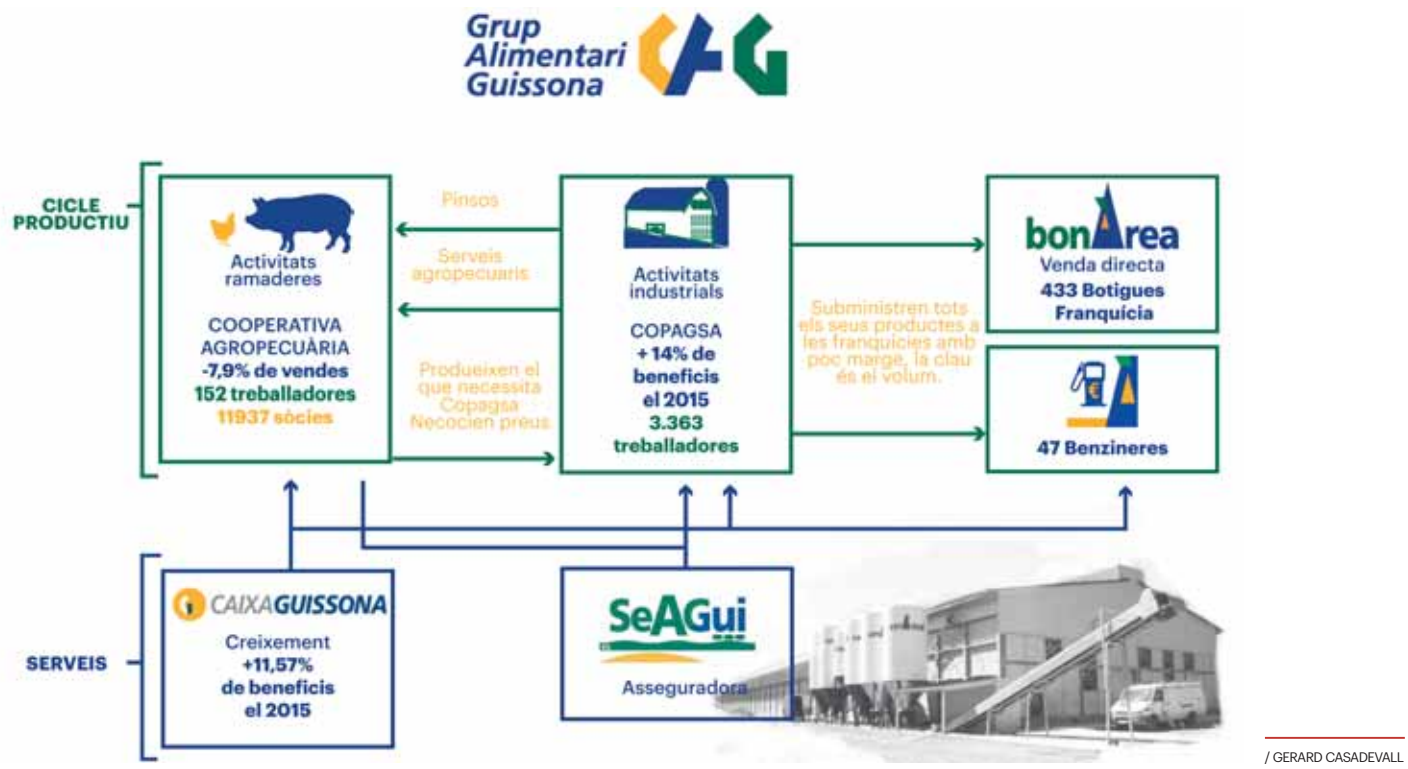

/ GERARD CASADEVALL

de Pagesos i la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya no eren del mateix parer i van denunciar judicialment la nul·litat de l'operació. Entre altres motius, adduïen que es tractava d'una transformació encoberta d'una cooperativa en una societat anònima. A més, afirmaven que s'havien infravalorat els actius aportats per la cooperativa. Els tribunals van donar la raó al grup. Només tres anys més tard es va saber que el valor de cotització interna de les accions havia passat dels 1.000 euros nominals a 5.000 euros reals.

Com que no cotitza a la borsa, no hi ha dades exactes sobre el repartiment de les accions, però diverses fonts periodístiques estimen que Alsina i la seva família ostenten al voltant del 10% de les accions. La *vox populi* de la regió els atribueix molt més. Més enllà de la participació econòmica, Alsina Calvet i alguns dels seus fills ocupen els càrrecs més importants del grup.

L'estratègia actual

Mentre els altres grans grups alimentaris catalans exporten més del 50% de la seva producció a l'estr0anger, la CAGSA persegueix una altra estratègia. Tal com es desprèn de la seva última memòria anual, aposta per l'expansió de la seva xarxa de franquícies Bon Àrea i la creació de grans superfícies comercials, que serien propietat de la marca. Ja fa uns quants anys que els beneficis econòmics del gran ventall d'activitats del grup només es poden mantenir amb una política de creixement constant. Per això, la corporació fa anys que reinverteix al voltant de 40 milions d'euros anuals per finançar-la. Paral·lelament, es continua apostant per una reducció radical de despeses i un augment addicional de l'economia d'escala. Una clara mostra d'això és el complex comercial de Jorba, on només cinc empleades s'encarreguen dels 1.500 àpats que ofereix l'empresa al bufet.

En canvi, l'activitat de l'agropecuària, que es continua gestionant legalment com a cooperativa, ha quedat reduïda a la producció de la ramaderia integrada i d'ous, així com als centres de recollida de cereals per la posterior transformació en pinsos al si de la CAGSA. Les seves vendes actuals no arriben ni al 18% del total del grup. L'objectiu consisteix a mantenir uns resultats comercials dins d'uns límits acceptables per mantenir l'estructura productiva. El consell rector de la cooperativa es compon de grans majoristes de cereals, grans ramaders i una persona vinculada a la Caixa de Guissona. De fet, quatre membres del consell també ocupen un càrrec dins el consell d'administració de la societat anònima. Alsina Calvet, per la seva banda, manté la presidència als dos òrgans de govern, on l'acompanyen quatre dels seus set fills i filles. Durant els últims anys, s'han produït una sèrie de moviments que indiquen que Alsina s'està desfent progressivament dels seus actius a favor de les seves filles i fills i les cònjuges corresponents.

Boca tancada a la Segarra

La importància de la Corporació Alimentària de Guissona en la vida de la localitat on va néixer recorda les colònies tèxtils: treballadores que lloguen els habitatges i compren tota mena de béns al grup empresarial del qual depenen salarialment

H. R. / E. N.
@La_Directa

La població va doblar el nombre d'habitants en menys de quinze anys i es va convertir en el primer municipi de l'Estat amb més gent nouvinguda que no pas autòctona

La majoria de les residents estan relacionades amb la corporació i això comporta un control social elevat: quasi ningú no s'atreveix a fer una crítica pública

Des que es va crear la Corporació Alimentària de Guissona (CAGSA), la realitat va canviar ràpidament a Guissona. El poble va doblar la població en menys de quinze anys, va passar de poc més de 3.000 habitants l'any 1998 a 6.800 el 2013, i es va convertir en el primer municipi de l'Estat espanyol amb més gent nouvinguda que no pas autòctona. El motiu principal d'aquesta explosió demogràfica és el complex carni La Closa. Una part molt important de les 3.700 empleades del grup que treballen dins d'aquest macrocentre són persones contractades en origen, sobretot a països de l'est d'Europa. El 2007, segons un comunicat de CCOO, les treballadores de nacionalitats foranes constituïen el 40% de la plantilla total.

Tal com s'explicava a l'esmentada nota sindical, la immensa majoria de les treballadores afrontaven jornades llargues i intenses a les cadenes de sacrifici i d'especejament i havien de *fer front a les conseqüències* si no assumien alguna de les nombroses hores extra. Cobraven uns 1.000 euros al mes, 300 dels quals es destinaven a pagar el lloguer dels habitatges oferts per l'empresa. Segons el director del grup, s'havia de recórrer a persones estrangeres perquè les autòctones no estaven disposades a fer les feines a l'escorxador. L'aleshores president de CCOO, Joan Mora, va assegurar que hi havia persones interessades, però no a canvi dels salaris baixos que es pagaven.

Aquest creixement demogràfic ha comportat un canvi molt ràpid en la vida del poble. Una veïna afirma que "tot i que podem parlar d'un ambient de convivència, no podem parlar d'integració". A banda de l'encaix d'un augment de població sobtat i amb persones de diferents cultures, el poble de Guissona presenta una problemàtica més greu: la immensa majoria de la població està directament relacionada amb la corporació, fet que comporta un control social elevat. Totes les veïnes amb qui hem parlat per fer aquest article han volgut mantenir l'anonimat. Algunes ni tan sols han volgut parlar del tema per "evitar problemes". De fet, pràcticament ningú no s'atreveix a fer una crítica pública, per suau que sigui. Qui no treballa a la cooperativa hi té un germà o el marit. Les poques habitants que no hi tenen una relació directa no volen que les "mirin malament pel poble".

La situació també implica un fort control econòmic. Una part important del sou de les treballadores torna directament a l'empresa a través del consum a les botigues del grup i, en el cas de les treballadores estrangeres, a través dels lloguers dels pisos en propietat de l'empresa. Aquest control econòmic afecta les assalariades i el total de les habitants: cada cop queden menys botigues independents perquè és impossible competir amb els preus que ofereixen les que estan vinculades a la corporació. Al poble de Guissona, la corporació està establint tot tipus de botigues: la ferreteria, la sabateria, la botiga de roba, l'hotel, la caixa o l'asseguradora. Una veïna afirma: "Aquesta gent, menys nens, fan de tot; i espera't". Al poble es comenta que una peixatera ha tancat el seu establiment per l'obertura de la competència de la CAGSA. Un altre veí afirma: "A Guissona, ningú no passa gana, la corporació s'encarrega que hi hagi feina per tothom". Es parla de gent que demana permís a la corporació abans d'establir-se: "Jo conec gent que els ha hagut d'anar a demanar permís per obrir un negoci", explica una altra font. La concentració del poder de decisió i dels mitjans econòmics és evident. L'ampli pes econòmic i social de la corporació també implica un poder polític, molt especialment a l'ajuntament del municipi, on l'actual alcalde, Xavier Casoliva, és treballador en excedència de la cooperativa, així com el tercer tinent d'alcalde, Daniel Rodríguez (ERC). També hi va treballar el regidor de salut pública, Miquel Julià (PSC).

una botiga del bonarea a barcelona / VICTOR SERRI

Directa 412 12 de juliol de 2016

La granja de porcs d'Europa

El model de ramaderia intensiva vigent a Catalunya ha acabat exportant carn barata a països amb legislacions ambientals més restrictives. Els costos ecològics es queden al territori

Horst Rost
@La_Directa

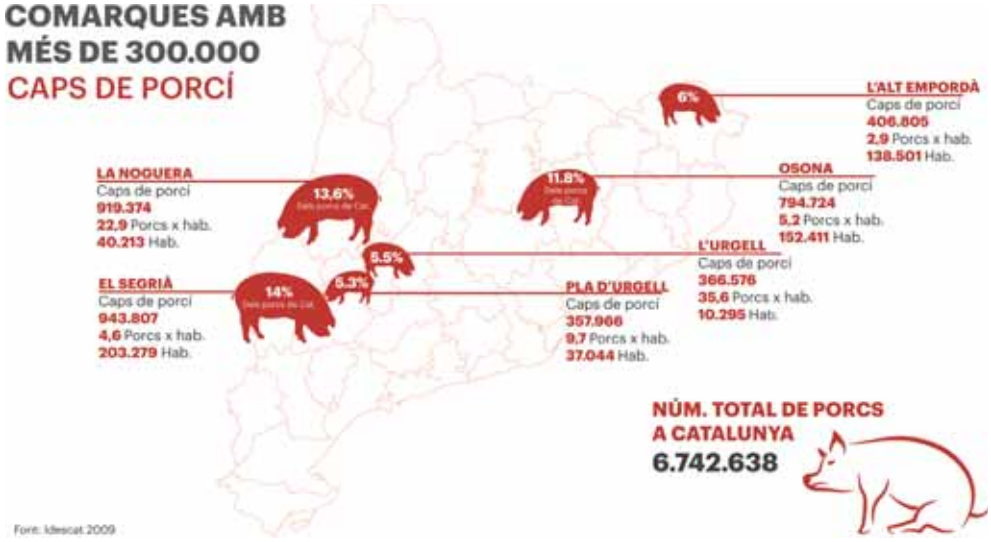

/ GERARD CASADEVALL

El 85% de l'engreix de porc a Catalunya es du a terme en règim d'integració vertical. Aquest règim és el gran responsable que, a Catalunya, es produeixin 210 quilos de porc per habitant anualment, tot i que el nostre consum és d'11,7 quilos l'any de mitjana. Una empresa controla tot el procés d'engreix de principi a fi i usa altres empreses o petits productors per a cada pas de la cadena. La corporació integradora selecciona genèticament la raça dels pollets o els garrins i també determina el tipus de pinso que els alimentarà. El ramader no controla el procés d'engreix ni és propietari del bestiar, però sí que ha d'assumir els riscs de les malalties i de la variació dels preus del pinso i la carn. Quan l'animal està encebat, l'empresa integradora el sacrifica al seu escorxador. A la pràctica, el ramader tan sols hi posa les instal·lacions i es converteix en assalariat; alimenta el bestiar i es responsabilitza de desfer-se dels excrements o les dejeccions i altres residus. Nascut de l'agroindústria estatunidenca durant la primera meitat del segle xx, aquest model va ser impulsat pels grans fabricants de pinsos, que volien assegurar un mercat pels seus productes. Als anys 50, la integració vertical aterra al continent europeu de mà de l'anomenada revolució verda (que implica l'ús massiu de fertilitzants i la mecanització de les tasques del camp), promoguda, entre altres, per les fundacions Rockefeller i Ford. El model va arrelar ràpid a l'Estat espanyol i especialment a Catalunya, però va tenir menys èxit als altres països europeus. Victòria Soldevila Lafon, professora de la Universitat Rovira i Virgili i especialista en economia agrària, explica que els primers que s'hi van integrar van ser petits i mitjans ramaders amb poques terres i pocs recursos. Aleshores, la ramaderia industrial proporcionava unes taxes de creixement espectaculars, tant pel que fa al nombre de bestiar com als ingressos econòmics.

Macrogranges i sobreproducció

A partir de la dècada de 1970, els supermercats es converteixen en reis absoluts de la comercialització dels aliments. Les grans cadenes de distribució augmenten la pressió per obtenir una carn més i més barata. Tot el mecanisme es programa per reduir els costos d'engreix del bestiar i augmentar la productivitat i el marge de beneficis. Com a resultat d'aquesta estratègia, vigent fins avui dia, es va produir un augment exponencial dels caps de bestiar per granja i una reducció progressiva del nombre d'explotacions. Molts pagesos no van poder assumir les despeses de l'amplificació i la mecanització de les seves instal·lacions, en un context en què el preu baix de la carn feia que les petites explotacions no fossin rendibles.

Segons Soldevila Lafon, l'elevat grau d'integració vertical de la ramaderia catalana explica com es va passar d'una

Quan els supermercats es van convertir en reis absoluts de la comercialització dels aliments, van augmentar la pressió per obtenir una carn de cost cada cop més baix

ENTREVISTA MARTA RIVERA, CATEDRÀTICA D'AGROECOLOGIA

"El model intensiu de ramaderia ha tocat sostre"

La consolidació empresarial de l'Àrea de Guissona s'emmarca en un context de canvis globals en la indústria alimentària que ha capgirat el sistema ramader tradicional. Marta Rivera, acadèmica i editora de la revista *Soberania alimentaria*, Biodiversidad y Culturas aborda aquestes transformacions

Olga Margalef
@La_Directa

Com ha canviat el model de consum i producció de carn els darrers anys a Catalunya?

Durant els darrers anys, hi hagut un increment enorme del consum de carn. A Catalunya, consumim 54 quilos de carn per persona i any, quan fa pocs anys la xifra se situava entre els 20 i els 30 quilos. Se sol afirmar que aquest increment està lligat a l'augment del PIB del país. I aquesta correlació existeix, però el que augmenta és el consum de porc i aviram, carns extremadament barates per la seva producció intensiva, i no el de vedella, que és més cara. Això ens mostra que el consum de carn no té tanta relació amb el poder adquisitiu com amb la imposició d'un model que introdueix una carn molt barata al mercat, però externalitza gran part dels costos socials i ambientals de la seva producció.

Com ha estat el pas de la ramaderia extensiva a la intensiva al nostre territori?

És evident que hi ha una tradició ramadera i de producció d'embotits a zones com Osona, per exemple, però no d'aquesta massificació de porcs! La massificació respon a una política concreta que s'imposa durant el franquisme, lligada a la industrialització, la migració a les grans ciutats i la desvalorització del saber pagès tradicional en pro d'una visió tecnològica de la producció d'aliments.

I ha anat de la mà d'una integració vertical del sector... Una empresa diu al ramader quin pinso ha d'usar i quin tipus de porc ha d'engreixar; també li compra i distribueix la carn. Què suposa integrar-se o no integrar-se en aquest sistema?

Sota aquest model, tot ve pautat i es perd la cultura pagesa, així com les races autòctones, més resistents a les particularitats climàtiques de cada regió. El ramader és una baula més d'una cadena industrial i no rep tots els beneficis: si els animals es posen malalts, ho paguen ells. Però, si no t'integres, es fa molt difícil produir a preus compe-

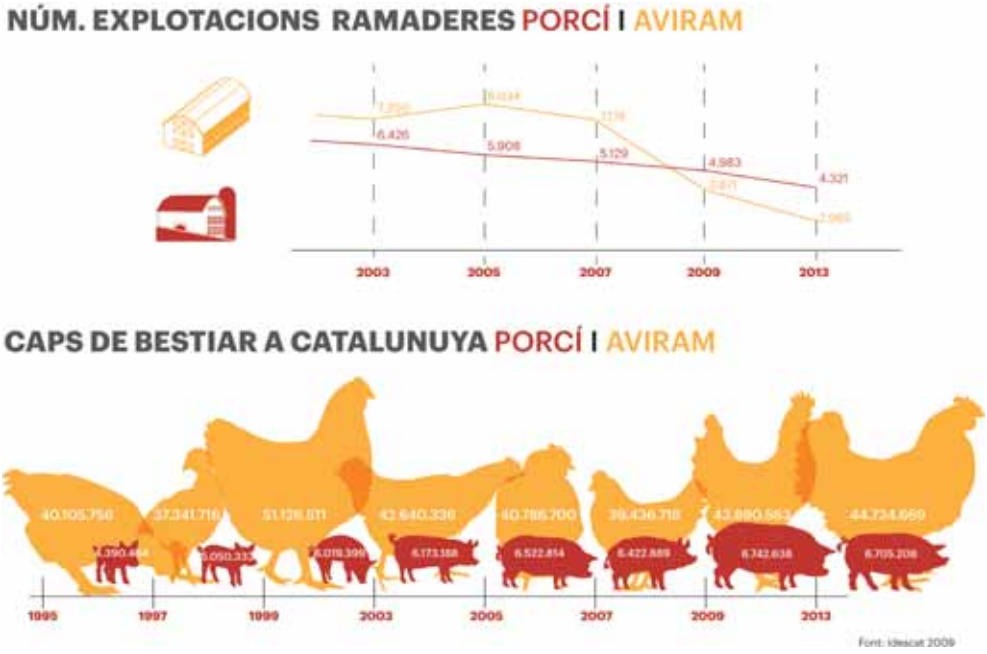

/ GERARD CASADEVALL

capacitat mitjana de 400 places per granja l'any 1988 a gairebé 1.000 places l'any 2008. D'acord amb les dades ramaderes de l'IDESCAT, les 10.554 explotacions de porcí actives l'any 1995 es van reduir a 4.321 en vuit anys, mentre que el nombre de porcs augmentava de més de 4 milions a 6,7 durant el mateix període.

L'any 1999, el nombre de porcs a Catalunya ja superava els sis milions, però el mercat interior ja mostrava símptomes clars de saturació. Davant d'una caiguda prolongada de preus, les empreses integradores -en plena sintonia amb les administracions públiques- van apostar per l'exportació dels productes carnis a països europeus amb legislacions ambientals molt més restrictives que la de l'Estat espanyol, on la gestió de les dejeccions seria molt més controlada i costosa.

La crisi econòmica de 2008 ha posat sostre al nombre de porcs de Catalunya, que s'ha estancat en prop de 6,7 milions de caps, que equivalen a més d'1,5 milions de tones anuals de carn. La tendència a l'exportació ha continuat augmentant, en detriment d'una caiguda del consum de carn al mercat interior: ens hem convertit, literalment, en la granja de porcs d'Europa. I la industrialització del sector no solament fa que cada cop hi hagi més macrogranges, amb els perjudicis que suposa pel territori, sinó que afavoreix el control del mercat per part d'un grup reduït d'empreses. Multitud de petites ramaderes han acabat concentrades a les tres principals integradores: Vall Companys, Corporació Alimentària de Guissona i Tarradellas. Les tres se situen entre els deu primers grups alimentaris de Catalunya. Vall Companys i la Corporació Alimentària de Guissona, a més, figuren entre les quatre empreses que controlen el 35% del mercat estatal de pinsos.

La ramaderia industrial impacta en el medi: segons el professor Soldevila Lafon, la superfície vulnerable per contaminació de nitrats procedents de purins és del 20% del territori català

Si n'hi ha pocs que guanyen... qui perd?

Tal com denuncia el sindicat agrari COAG (Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos), el 60% del benefici del producte carni va a parar a les mans de la gran distribució, mentre que el sector agrari arrossega pèrdues greus des de fa anys. Segons la Unió de Pagesos, les pèrdues s'han agreujat durant els darrers anys i arriben a uns vint euros per cada porc portat a l'escorxador. El preu d'aquesta carn es fixa a la llotja de Mercolleida, on es determina la cotització de porcí (però no necessàriament el preu real que paguen els escorxadors), controlada per les grans corporacions de la integració vertical.

Els petits i mitjans pagesos no són els únics perjudicats d'aquest sistema. Els impactes ambientals de la ramaderia industrial afecten tota la població. Segons Soldevila Lafon, les explotacions porcines catalanes generaven, l'any 2008, gairebé 46 milions de quilos de nitrogen anuals en forma d'excrements. "La superfície declarada vulnerable per contaminació de nitrats procedents de purins ha passat de 291.000 l'any 1998 a més de mig milió el 2004. Suposa el 20% del territori català", explica la professora. Gran part d'aquests purins s'escampa sobre terrenys agrícoles i un 40% s'aboca a les comarques d'Osona, el Segrià i la Noguera. Però els sòls i les aigües de comarques com la Segarra o l'Urgell també estan altament contaminades. En algunes aigües subterrànies, la concentració de nitrats supera la concentració màxima recomanada per l'Organització Mundial de la Salut. La gestió de les dejeccions té un cost molt elevat i pot arribar a suposar el 8% de la despesa total de les explotacions porcines modernes. A més, és molt difícil controlar l'eliminació correcta d'aquests residus, atesa la gran connivència entre les administracions públiques i les empreses dominants del sector.

/ ARIANA NALDA

titius. Avui dia, es necessiten infraestructures molt grans perquè el negoci sigui rendible. Però aquest model intensiu està esgotat.

Per què està esgotat?

Hem tocat sostre. A moltes comarques, totes les fonts estan contaminades per l'abocament dels residus, dels purins. A molts pobles, la gent ha de beure aigua embotellada. La carn val tres euros el quilo en un supermercat, però això és possible perquè s'estan externalitzant els costos ambientals de produir-la. Hi ha altres fenòmens. Comprar parcel·les sense cultivar-les, només per abocar-hi purins, fa que pugi el preu de la terra i dificulta l'establiment de nova pagesia. A més, que una comarca sencera depengui d'un sol sector la fa molt vulnerable. Avui dia, gairebé tota la soja amb què es fa el pinso prové dels Estats Units. Un petit canvi en el preu d'aquest producte pot impactar a tot el sector. És igual si la fórmula és una empresa o una cooperativa: si està integrada al model intensiu, té els mateixos efectes sobre el mercat, el territori, la població i el medi ambient.

Els escorxadors també estan integrats en aquest sistema vertical, on hi ha reiterades denúncies de precarietat laboral extrema...

A Catalunya, prevalia un model d'escorxadors petits, municipals, de gestió pública, on acudien els pagesos de la regió. Quan va entrar en vigència la normativa europea associada, sobretot en matèria sanitària, es va fer impossible que aquestes instal·lacions la complissin. L'Estat espanyol podria haver adaptat la normativa a les realitats i les condicions del territori, però no va ser així. En pocs anys, els escorxadors públics han anat tancant. Ara, se sacrifiquen milers de bèsties al dia, amb poc personal i molt precari, en grans instal·lacions integrades a les grans empreses del sector.

Com veus el futur del sector?

Crec que, d'aquí vint o trenta anys, veurem un canvi en el model de producció perquè l'actual és insostenible. Necessitem consumir menys carn i produir-la de manera ecològica. Avui dia, el 26% de la superfície cultivable del planeta es destina a pinsos, però les races autòctones podrien pasturar a zones que no són aptes per al cultiu. També s'hauria de promoure que els petits productors poguessin distribuir preferentment als mercats municipals. Són la part més vulnerable del sector, ja que han de complir molts requisits per poder distribuir la carn, a diferència d'un petit agricultor ecològic, que pot vendre la seva producció molt fàcilment a cooperatives de consum o mercats.

Directa 412 12 de juliol de 2016

Vides en perill per vulneració dels protocols policials

No sempre es compleixen els mecanismes ideats per garantir la seguretat de les implicades en situacions de vulnerabilitat especial, com és patir violències de gènere, un episodi agut de crisi en salut mental o un assetjament

Anna Celma
@Acelmamelero

El districte de Ciutat Vella és tristament famós per diversos casos mediàtics de vulneració dels protocols policials en detencions, desallotjaments o investigacions. Juan Andrés Benítez, els *Onze del Raval*, el cas 4F o la persecució de la venda ambulant són exemples coneguts de repressió i criminalització per raons de prejudicis, ètnia, classe social o marginalització. Aquesta zona en particular viu una tensió perpètua, però altres exemples serveixen per ampliar el ventall d'aquests incompliments.

Les transgressions dels protocols o la manca de redacció d'uns criteris acurats no només poden vulnerar els drets humans, sinó que poden tenir conseqüències letals. En àmbits especialment sensibles com els relacionats amb les diverses violències de gènere o l'abordament de la salut mental, es recullen casos en què una fiscalització més severa dels protocols arriba tard -com és el cas de l'enduriment del reglament sobre retirades d'armes a agents en baixa mèdica- o no hi és present -el desconeixement de la manera d'actuar en casos de violència de gènere per manca de formacions i desmantellament dels programes.

Patrulles policials en lloc d'ambulàncies

De les set morts sota custòdia policial registrades els tres últims anys a Catalunya, una d'elles va tenir el component de la salut mental com a factor crític en la vulneració del protocol. Alfons Bayard va morir a la plaça Molina de Barcelona el 2 d'abril de l'any 2014. En el moment dels fets, patia un brot psicòtic. Un responsable de la cafeteria Bopan va avisar els Mossos d'Esquadra, al·legant que Bayard tenia un comportament estrany i molestava la clientela del local. Diverses patrulles es van presentar al bar. Dos agents van demanar a Bayard que els acompanyés; ell s'hi va negar i va intentar fugir. Llavors, van demanar reforços i s'hi van afegir quatre agents més; entre tots, el van reduir. Bayard va patir un atac de pànic que va empitjorar la situació i el va fer arribar a estat crític. Després d'esperar més de vint minuts que arribés una ambulància, Bayard va morir abans de poder ser atès.

L'octubre de l'any 2014 es va arxivar la investigació. L'advocat de la família afirmà la voluntat de recórrer l'arxivament a l'Audiència de Barcelona i demanar la imputació dels dos primers agents, ja que considerava que tenien elements suficients per adonar-se que l'atenció sanitària s'hauria hagut de prioritzar. Malgrat que aquest cas se sumava a d'altres similars i que es van arribar a recollir 22.000 signatures per exigir que la policia catalana apliqués un protocol diferent per immobilitzar les persones amb trastorns mentals, no hi ha hagut modificacions.

El Protocol d'actuació per a l'atenció a les urgències, els trasllats i els ingressos involuntaris urgents de persones amb malaltia mental es va signar l'octubre de l'any 2006. Els departaments de Salut, d'Interior i de Justícia, l'Ajuntament de Barcelona, la delegació del govern espanyol a Catalunya, el TSJC, l'Associació Catalana de Municipis i Comarques i la Federació de Municipis de Catalunya van participar en la seva elaboració i en el procés de revisió. La intervenció dels cossos de seguretat es fonamenta en el fet que els Mossos d'Esquadra i les policies locals tenen competències per intervenir "en la resolució amistosa de conflictes privats si hi són requerits". Els supòsits del protocol mental remarquen que, "indistintament del servei que hagi iniciat la intervenció", els cossos sanitaris seran els responsables "de determinar les accions a emprendre per a la correcta assistència al pacient". Això no s'hauria respectat en la reducció de Bayard: no es va esperar que arribés l'assistència sanitària abans d'intervenir, per bé que no es tractava d'una alteració de l'ordre públic que representés una "amenaça evident i concreta per a les persones o els béns" de la plaça Molina.

Aquests dies, l'aplicació de protocols policials en situacions que tenen a veure amb transtorns mentals torna a ser polèmica. Gràcies al vot favorable de JxSí, PP, PSC i C's, els Mossos d'Esquadra podran usar pistoles Taser quan s'hagi d'actuar contra persones en estats d'excitació extrema, armades i que no obeeixen les indicacions de la policia. Però l'ús d'aquests dispositius també s'han vinculat a casos similars al de Bayard: una reducció de persones que, en un determinat episodi d'excitació, són considerades perilloses per part dels agents. L'elevat nombre de víctimes mortals que han provocat les pistoles d'electrocució a països com els Estats Units -un estudi d'Amnistia Internacional parla de prop de 500 morts relacionades amb aquests dispositius entre 2001 i 2012- o el Canadà era un dels arguments en contra del seu ús, però l'arma s'ha incorporat a l'equipament policial.

Agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona envolten un vianant a la plaça Reial / ANNA CELMA

De les set morts sota custòdia policial registrades els tres últims anys a Catalunya, una d'elles té el component de la salut mental com a factor crític en la vulneració del protocol

Els Mossos d'Esquadra i les policies locals poden intervenir en la resolució amistosa de conflictes privats si hi són requerits, però els cossos sanitaris han de determinar les accions a seguir

Albert Batlle, director general de la policia catalana, en una compareixença

L'enduriment del reglament d'armes durant les baixes mèdiques arriba massa tard

Es podria haver evitat un feminicidi a mans d'un mosso d'esquadra si el reglament de tinença d'armes durant les baixes mèdiques hagués endurit els supòsits i els terminis d'entrega d'armes, reglamentàries o privades. La manca d'obligatorietat de passar avaluacions psicofísiques dificulta el control de la capacitat dels efectius policials per exercir dins el cos

El director general dels Mossos, Albert Batlle, va comparèixer al Parlament per explicar les circumstàncies d'un assassinat comès per un membre del cos

L'agent va matar la seva exparella amb la pistola reglamentària. En el moment del crim, feia un mes que estava de baixa i se li hauria d'haver retirat l'arma passats 30 dies

A. C.
@Acelmamelero

El 14 d'abril passat, Cristina, una veïna de Sant Feliu de Llobregat, va ser assassinada per la seva exparella, que li va disparar tres trets abans de suïcidar-se en presència de dues menors, familiars de l'assassinada. L'home emprà l'arma reglamentària que tenia com a membre del cos de Mossos d'Esquadra, amb més de deu anys d'antiguitat i destinat a la comissaria de Ciutat Vella, a l'àrea Seguretat Ciutadana. En el moment del crim, feia un mes que estava de baixa per contingència habitual. Seguint el reglament, se li hauria d'haver retirat l'arma passats 30 dies naturals.

Segons les declaracions d'Albert Batlle, director general de la policia catalana, en una compareixença al Parlament el 25 de maig d'enguany, el 7 d'abril, l'agent hauria rebut l'ordre d'entregar l'arma. "L'agent va informar que aniria a la comissaria la setmana següent, la del 17 d'abril, per lliurar l'arma i visitar els coneguts. Amb la informació de què es disposava en aquell moment, no hi havia supòsit per entendre cap anomalia", va afirmar Batlle. Com va explicar a la comissió parlamentària, "els membres de la policia de la Generalitat no tenen cap obligació legal de passar proves mèdiques o psicològiques un cop ja són funcionaris de carrera, exceptuant les que es fan duant el procés selectiu d'ingrés". "El fet que siguin policies les 24 hores del dia fa que puguin disposar de l'arma fora de la feina, com succeeix de manera ordinària", va al·legar.

Batlle va anunciar canvis legislatius, a més de fer una crida a que tots els integrants de la policia" detectin si un agent "experimenta una disminució de les capacitats per exercir"

Fins ara, hi havia dos supòsits per a la retirada de l'arma a un agent. Un primer cas és la constatació d'elements que facin pensar que la persona no està capacitada per portar l'arma i pot suposar un perill per ella mateixa o per tercers. Sota aquest supòsit de risc greu, es retiren tant les armes reglamentàries com les privades, emparades o no en la llicència de tipus A, l'habitual per a qualsevol membre d'un cos policial. El segon cas és la superació del termini de 30 dies de baixa per contingència comuna o laboral, un supòsit que, segons el mateix Batlle, tindria elements d'opacitat perquè "el cos no sap el motiu pel qual un agent no va a treballar". Aquesta prioritització del dret a la intimitat dels efectius policials i la seva capacitat per la tinença d'armes, unida a l'absència d'avaluacions físiques i psicològiques periòdiques, implica una manca de supervisió de les capacitats d'aquestes persones pel seu exercici de la força.

Arran de l'assassinat de Cristina, Batlle va anunciar que es modificaria aquest protocol en dos eixos: perfeccionar el procediment de retirada de l'arma i equiparar el cos de Mossos d'Esquadra a la pràctica d'altres instituts armats. Es deroga la instrucció 05/2013 de tinença d'armes i entra en vigor la instrucció 08/2016: els comandaments responsables hauran de retirar les armes des que es tingui l'estimació d'una baixa superior als 30 dies naturals. D'altra banda, Batlle va apel·lar "a la responsabilitat de tots els integrants de la policia -i no només els comandaments- en la necessitat de comunicar si consideren que no estan en condicions de desenvolupar la seva funció o si un altre agent experimenta una disminució de les capacitats per a l'exercici". Finalment, va comunicar que es regularia més estrictament la retirada i el dipòsit d'armes habilitant els comandaments per "dur a terme totes les gestions a l'abast i que considerin escaients per aquesta retirada, amb posterior avaluació psicològica i física que ratifiqui la decisió" i que s'establiria "l'obligatorietat per a l'agent de dipositar totes les armes tan aviat com sigui ordenat que ho faci".

Pel que fa a equiparar el cos de Mossos a la pràctica d'altres instituts armats, Albert Batlle va anunciar que la propera llei d'acompanyament inclourà una esmena a la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i es modificarà l'article 44 actual per introduir-hi els controls en el manteniment de les condicions psicofísiques necessàries per exercir les funcions de policia. Aquestes modificacions fan tard per evitar un feminicidi que ha posat en entredit el funcionament del cos de Mossos d'Esquadra pel que fa al control dels seus efectius i la possessió d'armes.

Directa 412 12 de juliol de 2016

Violències de gènere: un llarg camí per recórrer

Una convenció aprovada per les Nacions Unides insta els estats signants a impulsar mesures actives per combatre la discriminació per raons de gènere. Un dels seus informes detecta diverses mancances a l'Estat espanyol

Anna Celma
@Acelmamelero

L'informe *Sombra Espanya* de la Convenció sobre l'Eliminació de totes les formes de Discriminació envers les Dones (CEDAW, en les seves sigles en anglès) assenyala problemes greus en la consciència social sobre la violència de gènere a l'Estat espanyol. S'esmenta, per exemple, "el desconeixement dels propis drets per part de les dones" a l'hora de poder reclamar el seu compliment o de denunciar-ne la vulneració. L'informe valora l'existència d'una llei específica de violència de gènere, però es mostra "alarmat per la prevalença de la violència contra la dona a l'Estat".

El document destaca que la llei vigent no té presents totes les casuístiques que es presenten fora de la violència en l'àmbit de la parella. Per aquest motiu, s'insta a revisar la legislació per incloure les violències que tenen lloc a l'espai públic i als espais de treball i les escoles o les que són comeses per persones cuidadores i agents de policia. També es recomana que s'imparteixin cursos obligatoris per a judicatura, fiscals, agents de policia i altres agents de l'ordre sobre la CEDAW i el seu protocol facultatiu, sobre l'estricta aplicació del dret penal i sobre procediments que tinguin en compte el gènere quan s'atenen les dones que són víctimes de violència". D'altra banda, afirma que encoratjar a denunciar també passa per "eliminar l'estigmatització de les víctimes i sensibilitzar la policia i el poder judicial".

El Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya no té, avui dia, un protocol específic per a la detecció i la prevenció de violències de gènere per part de les persones que integren el cos policial. Però limitar-ho a aquest àmbit seria fer curt. Carla Vall, advocada especialitzada en violències masclistes, es pregunta pels casos de funcionariat públic que ha estat denunciat i no condemnat per violència de gènere: "Les persones que van ser investigades per delictes d'aquesta tipologia però no van ser condemnades podrien continuar dins el funcionariat i en espais d'especial incidència".

El Departament d'Interior no té un protocol per a la detecció i la prevenció de violències de gènere per part de les persones que l'integren

La comissaria dels Mossos d'Esquadra ubicada al barri del Raval / VICTOR SERRI

El districte de Ciutat Vella, zona de guerra per les precàries

Un dels col·lectius que s'ha organitzat més per contrarestar l'assetjament institucional ha estat el de les treballadores sexuals de Ciutat Vella, que s'han aliat a través de diverses plataformes. Janet, membre de l'Asamblea Pro Derechos Del Trabajo Sexual, veterana feminista, ho resumeix així: "Les dones, sigui quina sigui la nostra classe social, origen o identitat, sempre som agredides i criminalitzades en la societat patriarcal. Quan la víctima pateix un assetjament –familiar, laboral o institucional–, sempre es dubta si la violència que denuncia és real. Quan vols denunciar, t'intenten dissuadir i et diuen que no val la pena, que serà un procés molt llarg i costós. Alhora, sempre hem d'estar demostrant que diem la veritat", argumenta.

Elles van patir un augment de la persecució a partir de l'arribada de Xavier Trias al consistori. "L'enduriment de l'ordenança cívica i de la repressió policial no ha aconseguit l'objectiu de fernos fora de Ciutat Vella. Com que vivíem molt assetjades i els nostres drets eren vulnerats contínuament, vam decidir denunciar públicament els agents de la Guàrdia Urbana que ens intimidaven amb les motos o ens multaven falsament. Ens acusaven de resistència a l'autoritat i això suposa unes multes molt elevades", explica Janet.

"Organitzades, hem aconseguit reduir una mica l'assetjament, però els cossos policials segueixen mantenint el districte com una zona de guerra i s'aprofiten de la presumpció de veracitat dels agents. Intenten expulsar-nos, a les treballadores sexuals i a totes les precaritzades del barri: els manters, el veïnat migrant, els músics de carrer... Hi ha batudes racistes. Tota la impunitat continua, malgrat el canvi de govern", argumenta Janet, que posa l'exemple dels desallotjaments exprés que pateixen els seus pisos, cosa que no passa amb els destinats al turisme.

"Sabem que no val la pena acudir a les autoritats perquè no es respecten els teus drets ni la teva persona. Però, quan denuncies, ho fas perquè t'han agredit i no per passar el temps! No som víctimes, som agredides i volem respondre a aquestes agressions", reclama, "Si em parles de les comissaries de Ciutat Vella, ni hi entraria, sabent tot el que ha passat allà dins", conclou.

L'acadèmica Lorena Garrido és membre del grup de recerca Antígona / VICTOR SERRI

Mayara va patir assetjament ilegítim i va ser ignorada pels Mossos / GORKA LEIZA

'Stalking', un delicte ignorat

L'assetjament il·legítim es va incloure al Codi Penal ara fa un any. Per ara, el coneixement d'aquest nou article és escàs i això obre poques possibilitats per les víctimes

Que els cossos policials no coneguin aquest delicte genera "una situació de violència institucional", segons l'acadèmica Lorena Garrido

A. C.
@Acelmamelero

Lorena Garrido, professora i investigadora del Departament de Ciència Política i Dret Públic i membre del grup de recerca Antígona de la UAB, explica que "diversos delictes que són violències masclistes es troben dispersos en el Codi Penal, sense una articulació coherent amb un bé jurídic unificat.

Una estudiant explica que dos agents de policia la van intentar convèncer que l'assetjament que estava vivint no era denunciable ni estava tipificat penalment

Això també fa que aquestes es percebin com a actituds disperses, que transgredeixen determinades regles socials, però que no són visibilitzades". Aquesta realitat s'ha matisat amb la implementació d'un nou article del Codi Penal, afegit el mateix dia que van entrar en vigor l'anomenada *llei mordassa*. Finalment, es recollia el delicte d'assetjament il·legítim, també conegut com a *stalking*, però aquesta inclusió ha passat desapercebuda per la població general i pels cossos policials. Els quatre punts desglossen com a punibles la vigilància, la persecució o el seguiment; l'establiment de contacte o l'intent de fer-ho a través de qualsevol mitjà de comunicació o a través de terceres persones; l'ús indegut de dades personals, i l'atemptat contra la seva llibertat i/o patrimoni de la víctima o d'alguna persona propera. El redactat va més enllà de l'àmbit de la relació sentimental, quelcom que no fa la Llei 1/2004 relativa a la violència de gènere. Tot i això, només s'ha emès una sentència judicial condemnatòria.

La manca d'aplicació o coneixement d'aquest article per part dels cossos policials seria "una situació de violència institucional, de no accés a aquests drets simplement per no donar rellevància a qüestions que la tenen. Si no la tinguessin, no estarien incorporats al Codi Penal", argumenta Garrido, que afirma: "Hem normalitzat que vivim en un món enquè les dones són coaccionades". D'altra banda, continua: "L'accés a la justícia està mediat per la situació administrativa. Moltes dones menys apoderades, més aïllades o amb desconeixement dels seus drets es troben les mateixes limitacions o pitjors quan reclamen no viure en un ambient de violències masclistes", declara.

"Ens van intentar convèncer que allò no era denunciable"

L'abril passat, Mayara Davy B., estudiant brasilera d'un màster a Barcelona, va acudir a la comissaria de Mossos de Ciutat Vella acompanya de dues amigues per denunciar la situació d'assetjament que vivia des de feia setmanes. Albert, client del bar on treballava, la perseguia. L'esperava fora i dins del local i un dia va agafar el seu número de telèfon sense permís i va començar a enviar-li SMS, que van anar pujant de to i d'agressivitat. Davy no va contestar cap dels missatges fins que va rebre el darrer, en què l'amenaçava de violar-la si no accedia a quedar amb ell. Mayara li va exigir que la deixés en pau i el va avisar que el denunciaria. Davant d'això, ell li va dir: "Disculpa, ha estat un malentès". Ella havia deixat la feina, per protecció.

"En entrar a la comissaria, vam trigar 40 minuts a aconseguir que ens deixessin posar la denúncia -explica Mayara- perquè dos agents ens van intentar convèncer que això no era denunciable, que no hi havia cap delicte en aquests missatges. Argumentaven que ell s'havia disculpat, que només estava enamorat". En cap moment van indicar a Mayara i les seves amigues que hi havia un article del Codi Penal que tipifica situacions així. En comptes d'això, van insistir a preguntar si hi havia hagut una relació íntima entra ella i l'Albert.

"Quan per fi ens van deixar entrar a posar la denúncia, escoltaven la meva amiga perquè ella parlava en català. A mi, ni em miraven. Li van arribar a preguntar si ella es creia el que jo els explicava! Em van dir que denunciar era pitjor perquè l'agressor podia rebotar-se i respondre amb més força. Em van intentar inculcar por, em van infantilitzar i no em van creure perquè no complia amb el rol o l'estereotip de víctima que ells imaginaven", explica. "No vaig anar a denunciar pensant que podrien ajudar-me, ho vaig fer per tenir constància documental que patia aquesta situació. Per si de cas. Però el pitjor va ser constatar la naturalització d'aquestes situacions; no em van donar cap consell ni pautes a seguir ni cap lloc on anar per tenir suport", denuncia Mayara. Avui dia, no sap si la denúncia ha arribat a un jutjat d'instrucció, si s'han iniciat diligències o si ha estat arxivada.

Andy Robinson, periodista

"Trump contra Hillary és el pitjor escenari i el més desolador"

Emulant *On the road*, de Jack Kerouac, el periodista Andy Robinson (Liverpool, 1966) va emprendre un viatge per l'Amèrica de les desigualtats del qual ha acabat sortint *Off the road. Miedo, asco y esperanza en América* (Ariel, 2016). Una bitàcola àcida amb un estil de periodisme gonzo que travessa tot l'Extrem Occident -d'Albuquerque a Phoenix, de Detroit a San Francisco, de Miami a Ferguson- i descriu ciutats divididas, neurosis polítiques, huracans i sequeres, onades racistes o milícies que vigilen fronteres, enmig del forat funest que deixa la crisi a la pàtria del dòlar. Cronista lúcid del món anglosaxó -*Brexit*, Escòcia-, és un periodista de llarg recorregut amb motxilla a les esquenes i corresponsal itinerant de *La Vanguardia*. Abans ja havia publicat *Un reportero en la montaña màgica*, sobre la cita anual a Davos dels amos d'un món cada cop més injust, absurd i desigual on tot encara pot anar pitjor.

David Fernàndez
@HiginiaRoig

Què diria el *beat* Kerouac si, 70 anys després, tornés a fer un viatge arreu dels EUA?
Possiblement, veuria que aquella contracultura, en aquests moments, ja és un luxe que no ens podem permetre. Perquè la generació *beat* va néixer en un context de cert optimisme; era una joventut -en certa mesura- amb seguretat i perspectives de futur, rere el New Deal i una economia gairebé de plena ocupació. Vist amb perspectiva, eren joves que es podien permetre pensar, viatjar i reflexionar, que aspiraven a transformar la societat perquè s'havien assolit quotes de benestar i cohesió. Avui, en la contracultura de la crisi, això ja no és possible: treballes hores i hores per salaris indignes o t'endeutes per estudiar.

Si aquella cultura naixia als marges de la cohesió, quina cultura neix als marges de l'exclusió?
Això és el més preocupant. Els EUA han entrat en una lògica interna molt més defensiva, reactiva davant l'ortodòxia neoliberal. És cert que hi ha una gran mobilització juvenil, amb una nova consciència que s'identifica amb un discurs socialista i d'esquerres al voltant de la candidatura demòcrata de Bernie Sanders. Segons un sondeig recent, el 30% del jovent ja prefereix el socialisme al capitalisme: això era inconcebible fa una anys. Alguna cosa ha canviat seriosament. Però no és una opció utòpica. No es tracta tant de transformar, sinó de no continuar cavant el forat: intenten que no se segueixin soscavant els drets laborals, proven d'evitar el seriós endeutament dels estudiants o l'apujada de matrícules.

Més que arribar al paradís, doncs, es tracta de poder sortir de l'infern.
Sí, mantenir-se, recuperar-se i no deixar-se arrossegar més per les elits. Estem en un context en què més del 90% de l'augment del PIB registrat durant la crisi ha anat a les butxaques d'un 1%.

Durant els 5.000 quilòmetres recorreguts, has vist penya-segats, abismes i col·lapses. Com és l'*antropocè* americà? Què li passa a l'imperi?
Sorprèn i decep la continuïtat del model d'expansió immobiliària impulsat per l'especulació i la bombolla, fins i tot després de la punxada. Vaig anar a Phoenix i vaig comprovar que tot tornava a ser el mateix: zones abandonades on els especuladors havien tornat a plantejar una expansió explosiva, en una ciutat que s'abasteix d'unes fonts d'aigua que s'esgoten. Em resultava molt difícil viatjar-hi sense pensar que enfilàvem el precipici.

El règim del *big money* no té capacitat de contenció ni instint de supervivència?
El fonamentalisme de mercat aboca al desastre. El consens neoliberal està esquerdat i fins i tot l'FMI s'autoqüestiona. En un context de sequera greu i amb el subtext del canvi climàtic, veure el sud-oest, Arizona, em va semblar una escena apocalíptica. Allà és on Dave Gochis, del Centre Nacional d'Investigació Atmosfèrica de Boulder, em va dir: "El cotxe va cap al precipici... ja veurem si podem frenar a temps". Penseu que els EUA és el país del negacionisme del canvi climàtic. I Phoenix, la ciutat menys sostenible del món. A Las Vegas, trobem el cinisme immobiliari de disfressar

FOTOGRAFIES DE L'ENTREVISTA: BRAIS G. ROUCO

projectes faraònics, en ple desert de Nevada, amb la terminologia de la sostenibilitat. S'atorguen premis LEED ambientals a hotels que no compleixen ni un sol criteri ecològic. La sensació és de cataclisme quan es veu la capacitat per distorsionar l'aberració òbvia, quan es veu el màrqueting de les grans corporacions, un país que s'hi presta i uns mitjans que ho repeteixen.

El capitalisme estava a l'UCI –com diria Joaquín Estefanía– i, tot just rebre l'alta, va sortir corrent a cercar un Big Mac, va adquirir un cartró de Marlboro i es va inflar de gintònics?
Hi ha una realitat inapel·lable: la plutocràcia ha tornat malgrat el desastre i el patiment que ha provocat la seva gestió. Governada durant un segle per oligarques empresarials, monopolis del petroli, elits financeres i complexos industrials diversos, ara, la *superpotència* corre el risc de caure en mans dels reis del pòquer -Trump, Adelson- enmig d'un llarg declivi com a potència hegemònica.

A més de les tensions ecològiques, el llibre recorre tota la cartografia de les desigualtats?
Sí, de ciutats dividides, d'una desigualtat extrema, de les escletxes que deixa la crisi. Hi ha una absoluta polarització, desplaçaments racials, gentrificacions de luxe i segregació social. El 2012, vaig tornar a Las Vegas i de seguida em van enviar a Saint Louis. El contrast va ser total. Una espècie de ciutat suburbial, amb centres comercials enmig d'una calor terrible, amb una policia armada fins a les dents que semblava que estava lliurant la batalla de Bagdad. Em va afectar molt: creia que embogia. El clima era d'una certa paranoia, amb policies apuntant-te, i et veies com un vianant en una zona de guerra. D'aquesta experiència, en van néixer comentaris que poden semblar molt desesperats.

Hi ha una part del llibre més esperançadora, quan parles del ressorgiment d'una nova política de classe. Però, és dual, oi? Té cara i creu?
Aquest debat de classe no es veia des de la Gran Depressió. Però aquest retorn es bifurca entre l'esperança i el ressentiment. D'una banda, tenim el que ha significat Bernie Sanders o Billy de Blasio, el retorn a les demandes de drets socials i laborals, a discursos d'esquerres oblidats. Però, de l'altra, trobem l'odi de classe que fomenta Trump, adreçat a la classe treballadora blanca empobrida, que atia la identitat del perdedor ressentit amb ganes que tot salti pels aires: victimista, violenta i nostàlgica.

El somni americà ja és un malson?
Per molts, sí. Sempre va ser un lloc comú, però, ara, això ja no ho sents. Aquella idea de mobilitat social vertical, del *pots néixer pobre i morir milionari* en què tothom s'emmirallava, ja és anecdòtic. No és veritat, està demostradíssim. La novetat és que, ara, ja es reconeix que no és així i s'admet que els països on hi ha més mobilitat social són les societats escandinaves. Els EUA no són el país de les oportunitats i la meritocràcia és un miratge. És molt difícil sortir de la classe en què neixes i no és gens estrany perquè el factor clau és l'accés a un ensenyament públic que no existeix.

També dius que el 8 de novembre serà més una nit de Halloween que d'Acció de Gràcies.
Surant molt de temps, la classe obrera blanca ha estat votant com si fos Acció de Gràcies: davant d'un gall d'indi, optava alegrement per candidats de l'*establishment* que, permanentment,

> Als EUA, hi ha un debat de classe que no es veia des de la Gran Depressió, però es bifurca. Tornen les demandes de drets sociolaborals, però també un odi violent i nostàlgic

> El panorama és de ciutats dividides, d'una desigualtat extrema: hi ha una absoluta polarització, desplaçaments racials, gentrificacions de luxe i també segregació social

la collaven una mica més. Ara, aquests segments socials de classe mitjana-baixa blanca estan en fase de descomposició i volen votar Trump. Venjança de Halloween. Això també defineix el que està passant a Europa, al nord d'Anglaterra, llavor del moviment laborista i sindical i molt favorable al *Brexit*. La percepció que Londres és la capital d'una elit financera i immobiliària és similar. Encara que es barregin moltes coses, hi ha un brou tòxic que és el ressentiment d'una classe obrera postobrera, precària i precaritzada que cerca sortides que fan una mica de por.

La sortida pot ser autoritària o democràtica.
Clar, però mai no saps per on sortirà això. Ja estem vivint un terratrèmol polític: algunes expressions són molt esperançadores i d'altres molt, molt lletges. Sanders o Trump.

I finalment, entra en escena la que qualifiques com la diva de Wall Street, que, finalment, serà la candidata demòcrata?
Això és part del problema. L'aposta de Clinton es basa a dir que Trump és un risc i que cal evitar-ho com sigui i tancant files. Però aquesta lectura és un greu error: l'arrel del problema és Hillary Clinton i tot el que representa. Per exemple, l'altre dia, Larry Summers –secretari del Tresor amb Bill Clinton– deia que Trump era un gran perill i que portaria, de cop, una recessió de divuit mesos. És ridícul, però també és un indici de la por que té l'*establishment* de Trump. El que no es diu és que Summers és el responsable de la desregulació del sistema financer americà i de l'anul·lació de la llei que separava la banca productiva de la banca especulativa. El dilema, aleshores, és com es poden tancar files al voltant de Hillary per evitar que guanyi Trump. I com pensa mobilitzar, ella, el votant de Bernie Sanders.

Profecia acomplerta. Al llibre, deies que el pitjor escenari serien unes eleccions entre Donald Trump i Hillary Clinton. Blancs pobres cabrejats contra negres i *chicanos* més pobres i més cabrejats.
Sí, és així. Ara hi ha un canvi d'estat d'ànim: perduda l'esperança que generava Sanders, tot torna a ser el mateix, però encara pitjor. Perquè la configuració desitjable hagués estat un candidat demòcrata populista d'esquerres. Però un populisme en sentit positiu, de transformació social, i no pas el de Trump. Potser també és un símptoma de fins a quin punt el neoliberalisme ha conquerit tot l'espai polític consensuat. I penses, Clinton contra Trump: el pitjor dels mons possibles.

Trump pot guanyar?
Sí, hi ha possibilitats. Seria un desastre, però que guanyi Hillary tampoc no és cap gran pas endavant. Per això és tan desolador. Altra cosa és que hi ha promeses de Trump que són descabellades i difícils de complir. Potser trigarà ben poc temps a apropar-se a l'*establishment*.

I els demòcrates?
És impossible que Hillary Clinton encapçali un moviment de transformació, per molt que es digui que seria la primera presidenta dels EUA. Ella mateixa diu que el seu districte electoral és Wall Street, amb qui té massa compromisos adquirits. Sanders va insistir molt perquè Clinton publiqués el contingut de les conferències que va fer a Goldman Sachs. Ella s'hi ha negat reiteradament. És una anècdota significativa de la seva vulnerabilitat. Què va dir que no vol publicar-ho?

Parles del triumvirat del sistema polític nord-americà: mitjans, *lobbies* i polítics a sou. Queda lluny aquell Tocqueville –*La democràcia a Amèrica*– que alertava que el pitjor enemic de la democràcia eren les grans fortunes.
Com diria Bob McChesney, autor de *Dollarocracy*, les eleccions democràtiques han estat preses per corporacions gegantines, donants multimilionaris, consultors polítics amb ànim de lucre, mitjans de comunicació corporatius, *thinks thanks* i opinadors a sou. Tot plegat és una distorsió grotesca de la *prosperitat* americana. El model de mercat de treball que s'imposa és el de McDonald's. El *fast food*. El treballador pobre. Però no deixa de ser rellevant i sorprenent –també cal destacar-ho– que Billy de Blasio –batlle de Nova York– guanyés les eleccions prometent més impostos a Wall Street i reclamant apujar el salari mínim. I s'ha aconseguit després de lluites sindicals importants: de 8 a 15 dòlars. És curiós, oi? Avui, hi ha una nova tendència novaiorquesa que no passa pels restaurants ni per la moda, sinó per la recuperació de drets i el retorn a les millores salarials.

Angela Davis, al seu darrer assaig *Democràcia de l'abolició*, fa una crítica duríssima al neoliberalisme penitenciari i la racialització de la desigualtat.
Aquestes *correct corporations* són un eufemisme com una catedral: és la indústria carcellera que utilitza la suposada guerra contra la droga per fer negoci. Milers d'afroamericans són empresonats per possessió menor de marihuana. Però també cal recordar una altra cosa de l'era Obama: aquesta deportació massiva d'immigrants sense papers, que són reclosos temporalment en centres privats. Són empreses que cotitzen a les borses i cobren per llit ocupat. Aquesta és una font inesgotable de lucre que rendibilitza l'empresonament massiu, però ara hi ha un cert qüestionament perquè suposa una despesa pública elevadíssima. Un fet que enllaça amb una altra realitat d'alt impacte polític: a molts estats, no pots votar si has estat a la presó.

Retrocedim?
Estem en plena involució. El sistema de segregació política al sud és així: la negació del vot als afroamericans. S'ha passat de facilitar-lo a dificultar-lo. Els republicans estan fent legislacions noves que dificulten el vot. És quasi inevitable que Trump intenti aprofitar aquesta repressió al vot negre, perquè per ell és un problema i necessita una participació baixa. La llei Johnson de 1964, nascuda de la lluita pels drets civils, ja queda lluny i del tot qüestionada.

Hi ha una paraula habitual que recorda molt el 15-M. *Rigged*?
Frau. Un sistema falsejat permanentment. Fins i tot Trump el va emprar, perquè ell es paga la seva campanya i no necessita ningú.

> Els segments socials de classe mitjana-baixa blanca estan en fase de descomposició i volen votar Trump. Això també defineix el que està passant a Europa, al nord d'Anglaterra

> Perduda l'esperança Sanders, tot torna a ser el mateix, però encara pitjor. Hagués estat desitjable un candidat demòcrata populista en sentit positiu, de transformació social

> Els multimilionaris Koch van finançar el naixement del Tea Party i d'una nova dreta supremacista que se'ls ha acabat escapant de les mans i ja no poden controlar

> L'establishment' català s'indigna amb Trump, però, tot just fa tres anys, va rebre un dels seus aliats més estrets, Sheldon Adelson, amb els braços oberts

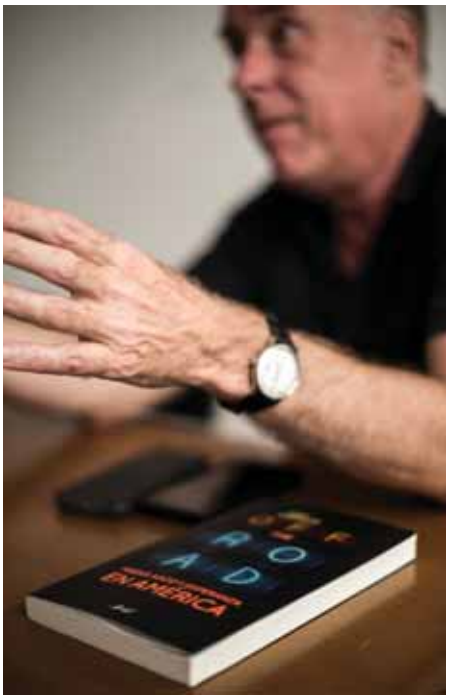

Rere el *yes we can* d'Obama, la contraofensiva conservadora via Tea Party va ser immediata.
Rapidíssima. Però és altament irònic. Hi ha una paradoxa enorme: els multimilionaris Koch -està prou acreditat- van finançar el naixement del Tea Party i d'una nova dreta supremacista que se'ls ha acabat escapant de les mans i ja no poden controlar. Han creat un Frankenstein i el Frankenstein s'ha desbocat. Salvant les distàncies històriques, la burgesia crea el seu propi moviment al carrer per combatre el comunisme i, després, aquest se li gira en contra. Ara, els Koch -que viuen de l'empresa, el mercat, la globalització- es troben amb el discurs antiliberal, aranzelari i contrari a la globalització de Trump. Ara es diu que els Koch -uns maquiavèl·lics que han perdut el control del que van engendrar- poden donar suport a Hillary. El Tea Party, en canvi, no està del tot definit. Una part de l'ultraconservadorisme bíblic d'interior desconfia de l'histrionisme de Trump i segurament hagués preferit un Ted Cruz.

Canviant d'indret: què passa a Dermont?
A Dermont, hi ha el Moviment Segona República, un moviment secessionista molt interessant i dels pocs moviments d'esquerra que hi ha als EUA. Té un caire llibertari d'esquerres. Aposten per l'economia local, la moneda social, la democràcia a petita escala, els bancs públics. Inspirats en el lema *small is beautiful* i des de municipis petits, donen suport a les petites i mitjanes empreses i, en temps de Bush, combatien la idea d'imperi. Ara, volen fer fora Monsanto i aquest discurs esquerrà contra les *big full* comença a atreure una certa dreta liberal. Fa poc, parlava amb un granger, votant republicà, que criticava durament els *lobbys*. Semblava un discurs progressista. Perquè, és clar, cal tenir cura: tots els que voten Trump no són reaccionaris o xenòfobs. Estan empipats i el futur els interpel·la.

Curiosament, al llibre, recordes que hi va haver un temps en què Barcelona va voler ser Miami. Com s'entén?
La bogeria i la desesperació d'una ciutat que havia perdut el nord: primer Eurovegas, després Miami. De fet, l'alcalde estava interessat en el nou model immobiliari basat en marques de luxe i art contemporani en una ciutat que cercava una història cultural que no tenia. I vaig pensar: no hauria d'haver estat al revés?

Sheldon Adelson va ser rebut al Palau de la Generalitat amb tots els honors...
Vergonya aliena. No es podia caure més baix. I una mica més i arriba a Catalunya. Ara, l'*establishment* català s'indigna amb Trump, però fa tres anys estaven rebent un dels seus aliats més estrets amb els braços oberts.

El 8 de març i el Primer de Maig van néixer a l'Amèrica del Nord. Blacks like Mather, Occupy Wall Street, Sanders, Di Blassio. Hi ha una altra història dels Estats Units, com recordava Howard Zinn?
A vegades, sobretot dins l'esquerra, hi ha unes idees preconcebudes que no tenen res a veure amb els EUA reals. La novetat d'avui, però, és el retorn al discurs de classe que ja s'havia viscut als anys 20. La desmobilització anterior havia coincidit amb altres reivindicacions relacionades amb la diversitat que l'*establishment* i les grans empreses podien assimilar i integrar. Però el gir actual és el gir cap a un discurs socioeconòmic -com el de Sanders- que aplega una classe mitjana treballadora empobrida que viu en col·lapse. El debat sobre les desigualtats ha calat. Amb contradiccions, és clar: Sanders va ser poc sensible amb *Black Lives Matter* i fins i tot va haver-hi protestes als seus mítings. En termes contrafactuals, caldria preguntar-se si la candidata demòcrata podria haver estat una dona afroamericana de 30 anys, pobra i d'esquerres.

I l'Estat-guerra?
El complex militar-industrial, el negoci fronterer i les tecnologies de la vigilància estan en plena fase de transició i mirant cap endins. Ho dic sense vendre conspiracions. Cada cop que surt una oportunitat de negoci, els grans *lobbys* s'hi posen de seguida. I el negoci de la seguretat s'ha desplaçat a l'interior del país. Són els mateixos que hi havia a l'Iraq. La fira de seguretat de Phoenix ja és d'autèntica ciència ficció: cactus de plàstic amb càmeres incorporades.

Què hem après de la crisi?
Molt. Moltíssim. Ha reconfigurat el mapa de la política a Catalunya, a l'Estat, a Europa i als EUA. El pitjor era l'anterior, els darrers 30 anys, malgrat el neguit que pugui generar Trump. M'agradaria pensar que el neoliberalisme serà més rebutjat allà on ha arribat més lluny i ha generat més patiment.

Si et sembla, acabem amb un breu glossari del trencaclosques. Breument, com definiries l'era Bush?
Un autèntic despropòsit. Em recorda Montalbán, que escrivia que contra Franco vivíem millor. Contra ell, la gent va fer un gir a l'esquerra espectacular.

I Obama?
El president dels drons, és el primer que em ve al cap.

Hillary Clinton?
Wall Street.

Donald Trump?
La falsa esperança i, estranyament, el candidat dels perdedors.

Bernie Sanders?
L'impossible és possible: un candidat obertament socialista tombant Hillary a tants llocs.

Dolarcràcia?
Un sistema en perill, tal vegada.

Silicon Valley?
La mentida de l'economia col·laborativa.

Wall Street?
Continua allà.

O sigui, por, fàstic i un petit bri d'esperança? Tot junt?
Sí. Desesperança... (somriu) Amb perspectiva, és positiu que implosioni el model consensual neoliberal que ha causat tant dany social. L'altre debat és què vindrà després, com i quan. Però penso que és millor afrontar-ho sense por, com una oportunitat oberta.

Prospe Beach: sorra, aigua i xarxa

La sorra torna a la platja urbana del barri barceloní de la Prosperitat després de la seva absència durant el mandat de Trias. Enguany, se celebra la 21a edició d'una activitat que aplega el veïnat al voltant d'una plaça ubicada al cor del barri

Els partits de vòlei platja són constants a una plaça Ángel Pestaña convertida en punt de trobada i oci veïnal / VICTOR SERRI

Maties Lorente / Vicent Amela
@mtslorente / @La_Directa

Aquest projecte va néixer l'any 1995 per facilitar l'acollida de canalla sahrauí i s'ha consolidat com una via de cohesió del veïnat a través d'un ús original de l'espai públic

"La iniciativa permet que molts nanos d'aquí puguin gaudir d'un estiueig digne", explica Helena Ojeda, membre de la comissió d'organització i del Casal de Barri

La plaça dedicada a l'anarquista Ángel Pestaña és un exemple del que significa el teixit associatiu i de lluita del barri barceloní de la Prosperitat. Durant els anys 70, un constructor va començar una promoció de pisos a l'indret que es coneixia com el pla de Santa Engràcia. Les obres mai no es van acabar: l'empresari va estafar les famílies del barri i va fugir amb els diners. Entre les cases a mig construir, es va aixecar un camp de barraques. Durant els anys posteriors, la lluita veïnal va exigir cases dignes per a les barraquistes, primer, i un casal de barri i una zona verda més tard. La plaça es va inaugurar el 1986 i el casal de barri, uns anys més tard. Cada juliol des de fa 21 anys, el veïnat converteix l'espai en una platja improvisada a tocar de la serra de Collserola: és el que, des de 1995, es coneix com el Prospe Beach.

"El Prospe Beach comença amb la idea de facilitar l'acollida als nens i nenes sahrauís que arribaven per passar l'estiu amb algunes famílies del barri", comenta Carlos Gómez, conegut com a *Competi*, que forma part de la comissió que organitza l'esdeveniment. Juntament amb altres membres, Gómez ens explica el projecte a la terrassa del Casal de Barri de la Prosperitat. A pocs metres, el casal d'estiu de la Guineueta gaudeix de les cinc pistes de vòlei platja i de la font de plaça, alliberada de la funció estètica per convertir-se en camp de joc per la canalla del districte de Nou Barris. "Els nanos d'aquí sempre estan al carrer perquè, a les cases, tampoc s'hi pot estar gaire amb aquesta calor. Aquesta iniciativa permet que molts d'ells puguin gaudir d'un estiueig digne al barri, sense haver de desplaçar-se ni gastar diners, perquè la majoria són famílies humils", explica Helena Ojeda, membre de la comissió i tècnica del Casal de Barri de La Prosperitat.

Una plaça, un model

Com explica Ojeda, "la Prospe és un barri amb una situació complexa, autoorganitzat, perifèric i on rarament arriben les polítiques públiques de la ciutat". "Quan s'intenten expropiacions per part de l'Ajuntament, dels mercats o de qui sigui, esclata la guerra. La resposta sempre s'organitza de manera comunitària. Ens ajuntem i decidim entre totes com respondrem. És un barri molt intergeneracional i molt interseccional i això és una riquesa. En altres llocs, la gent s'organitza més en relació amb les seves afinitats polítiques. Aquí, la lluita és molt més diversa, especialment pel que fa a l'edat", afegeix.

La comissió encarregada del Prospe Beach està formada pel Casal de Barri i el Casal de Joves, a més d'algunes persones que hi participen a títol individual. El Casal de Barri és el centre d'operacions i el seu funcionament ajuda a entendre com s'organitza el barri. A diferència d'altres districtes de Barcelona, a la Prospe, els equipaments públics compten amb equips directius no remunerats, formats per gent del veïnat que desenvolupa aquestes tasques sense rebre remuneracions econòmiques. Des de les àrees tècniques tenen clar per a qui treballen: "Sé que he de treballar per a les veïnes, encara que rebi un salari de l'Ajuntament", afirma Ojeda.

El model d'organització del Prospe Beach és el mateix que s'utilitza pels altres esdeveniments que celebra el veïnat durant l'any, com les festes del barri o el San Xibeco, unes jornades festives en honor a aquest particular sant etílic."Hi ha una comissió central en què participen totes les penyes -grups d'amics- i, des d'allà, s'organitzen les festes de tot el barri. No és com a altres llocs on cada carrer fa la seva. El Prospe Beach també s'organitza entre totes". Les paraules d'Ojeda es poden comprovar *in situ*: mentre conversem amb ella i amb la resta de la comissió, moltes veïnes s'hi acosten per parlar de temes relacionats amb l'espai de sorra.

"El Prospe Beach és un símbol de regeneració i n'estem molt orgullosos", comenta *Competi*. I n'extreu conclusions que van més enllà de l'esdeveniment: "El model de vida que fa possibles esdeveniments com el Prospe Beach és el que fa que la gent, quan creix, no abandoni el barri, sinó que s'hi quedi a viure. És una diferència respecte a altres barris populars".

La relació amb el consistori

"L'Ajuntament sempre s'ha encarregat de portar la sorra. És l'únic que feien i que fan, tota la resta està en mans del

Protesta pel rebuig municipal a subministrar sorra pel Prospe Beach el 2012 / JOAN MARTINEZ SERRES

veïnat. Vam tenir una etapa *dolça* amb els socialistes i els temps de bonança, però, amb les retallades, cada cop era més difícil convèncer l'Ajuntament que portés la sorra fins aquí", explica Santi Ávila, un dels membres més històrics de la comissió organitzadora. Amb l'arribada de Xavier Trias, el govern municipal va deixar d'aportar la sorra. "El primer any, vam escriure un manifest i vam llançar una campanya contra l'Ajuntament. Vam fer una culada col·lectiva -amb tota la gent que participava en el campionat de vòlei- contra la regidora d'Unió al barri, Irma Rognoni", explica Ojeda. Ávila afegeix: "Vam continuar amb el Prospe Ciment com a reivindicació. Vam ocupar la plaça tot el mes de juliol sense permís i vam continuar jugant a vòlei".

La resposta del govern de CiU no es va fer esperar. "Van arribar a dir que no traurien menjar a un nen per posar sorra en una plaça. Aquesta va ser la gran frase d'Unió. Tenien tot el barri cabrejat. Veien el camp de sorra com un capritx nostre", recorda Ojeda. Ávila va un pas més enllà: "Als polítics, els molesta molt perquè no ho organitzen ells. Estem cansats de reunions polítiques, fa 21 anys que expliquem el mateix i ningú no ho entén. Nosaltres venim aquí a treballar gratis pel barri i ens és igual el que diguin les institucions. Aquesta és una plaça de merda de ciment que ens han fet aquí al barri. Els nens no pagaran vint euros al dia per anar a Can Dragó i per això els muntem un espai aquí. Ja no podem donar més explicacions de per què un nen es fica a la font. Si es fica a la font és perquè té calor. Que haguessin fet una plaça més digna, amb arbres i sorra!", conclou el veí.

L'Ajuntament socialista va cooperar en temps de bonança, però les retallades i la posterior arribada del govenr de CiU van dificultar les coses. El veïnat va reaccionar desobeint

Segons Santi Ávila, membre de la comissió del Prospe Beach, aquesta activitat molesta els polítics "perquè no ho organitzen ells; estem cansats de reunions"

No es Malibú, és la Prospe

Para-sols, vestits de bany, xarxes de vòlei platja i barbacoes. Podria ser Copacabana, però és la Prospe. El dissabte 9 de juliol es va celebrar el campionat d'equips mixtes de quatre participants a les cinc pistes de vòlei platja de la plaça Ángel Pestaña. 96 equips van participar a la jornada, que va començar a les vuit del matí i va acabar ben entrada la matinada. "Hi ha una trentena de penyes al barri i cadascuna munta un equip. Ara, s'han anat fent altres equips, alguns també de fora, que volen jugar. S'ha anat creant una *cultureta* de vòlei al veïnat. No és superprofessional, però ho passem molt bé", explica Carlos Gómez, *Competi*, membre de l'organització.

El vòlei és l'activitat més visible que es desenvolupa a la plaça Ángel Pestaña durant el juliol, però no és l'única. Durant els dies de la setmana, al matí, els casals d'estiu del districte i d'altres barris de Barcelona fan ús de l'espai. Ojeda explica que, durant aquests dies, "entre 650 o 700 nens i nenes passaran pels casals d'estiu". Les tardes de sorra són obertes a la mainada del barri perquè pugui gaudir de l'espai, especialment de la font, un dels espais més cotitzats de la plaça durant tot el mes. A la nit, es projecten pel·lícules a la façana del Casal de Barri, a tocar de la sorra, "en què participen al voltant de 50 persones per sessió". Abans de cada projecció, es projecta un film de Solo para Cortos, un festival de curtmetratges que es fa al barri. També es fan altres activitats impulsades pel veïnat, com un concurs de menjar síndries i un concurs de *xulo de platja*: "Aquest últim és molt controvertit, no s'accepten tauletes de xocolata", comenta tot rient Ojeda. En qualsevol cas, l'espai s'utilitza més enllà de les activitats programades, com explica *Competi*: "Durant tot el dia es fa ús de la plaça. A la nit, la gent jove es reuneix al voltant de les pistes i s'hi organitzen partits fins ben entrada la matinada".

Enguany, l'activitat s'ha pogut tornar a celebrar amb sorra / V. S.

Què és per a tu el tràfic de persones?

Molts dels estereotips existents al voltant d'aquesta realitat actuen contra les persones explotades. L'autora qüestiona les relacions entre la definició més genèrica de tràfic de persones, l'explotació sexual i el tràfic de migrants.

Elena del Barrio Álvarez
Psicòloga i tècnica d'investigació del CSIC (Incipit)
@e_barrioalvarez

Si sents dir *tràfic d'éssers humans*, a què ho associes? Potser al tràfic amb fins d'explotació sexual, prostitució, dones sense recursos, estrès posttraumàtic... Si és així, és probable que sigui perquè els mitjans de comunicació i l'acadèmia vinculen contínuament aquests conceptes al tràfic de persones. No obstant això, el tràfic d'éssers humans és un fenomen molt més ampli. Es podria resumir dient que és l'explotació d'una persona per al benefici econòmic d'una altra quan aquesta relació vulnera els drets humans. Però, quins perills suposa pensar el tràfic d'una manera tan global? Què podríem reivindicar amb aquesta definició? Potser podríem arribar a replantejar-nos què suposen les guàrdies de 24 hores en el món de la medicina, què significa una beca de pràctiques o el concepte de mestressa de casa i la desaparició normalitzada de les hores extres remunerades.

D'altra banda, reduir el tràfic d'éssers humans al seu vessant sexual, a més de discriminatori per a les que han patit altres tipus de tràfic, pot resultar perjudicial per a les mateixes *beneficiàries* (víctimes) del sistema que les *protegeix* (explota). Si bé és cert que les activistes i els *lobbies* feministes han aconseguit convertir el tràfic en una qüestió de gènere (que ho és) i modificar l'estatus de persona il·legal pel de víctima, l'assumpció descontextualitzada i continuada d'aquests preceptes resulta perjudicial. És cert que l'explotació és una qüestió vinculada al gènere femení de manera estructural, però no només en el terreny de l'explotació sexual. A més, qui sobreviu al tràfic no ha de ser criminalitzat per cap tipus de delicte associat al seu règim d'explotació. I l'ús continuat de la paraula *víctima* per referir-se a elles és contraproduent: identificar-se com a tal pot conduir a ser-ho.

Reduir el tràfic de persones al seu vessant sexual és discriminatori per a la gent que n'ha patit d'altres tipus i també pot resultar contraproduent i perjudicial

És cert que aquesta realitat és una qüestió vinculada al gènere femení de manera estructural, però no solament ho és en el terreny de l'explotació sexual

La retòrica de la vulnerabilitat

És important remarcar l'estatus temporal i parcial de víctima. Tothom és víctima en algun aspecte de la seva vida, però també és més que això. En el cas d'aquest col·lectiu, sembla que no sigui així. Els articles acadèmics i divulgatius que tracten del tema se centren en els danys psicològics prediagnosticats. Remarco el *pre*: per a qualsevol altre ésser humà, s'han d'esperar sis mesos abans d'elaborar un diagnòstic, però, amb elles, no es fa. A més, quan es fa referència a les supervivents, apareix la paraula *rescat* amb una assiduïtat perillosa. Tampoc se sol explicar que, quan es parla de rescat, ens referim a l'explotació judicial per a fins lucratius no destinats a elles: els seus coneixements són emprats per capturar màfies que estafen els estats. En el cas d'Espanya, els beneficis econòmics que s'obtenen amb la seva captura no beneficien directament les extorsionades.

Malgrat les fortaleses que mostren pel fet de sobreviure als diferents tipus de violència a què són exposades, aquestes persones són encasellades com a vulnerables. Considerar-les éssers febles ens pot col·locar falsament en un estatus superior i ens pot fer creure que qualsevol inversió que fem per beneficiar-les és simple caritat. Aquesta actitud ens porta a perdre un capital humà, amb uns recursos de supervivència extraordinaris, que podria ajudar-nos a evitar la crisi social i econòmica a la qual ens continuem endinsant.

Estereotips i temors ocults

Pel que fa a l'assumpció del tràfic com una problemàtica de gènere, la vinculació constant de dones-víctimes-vulnerables alimenta el vessant biologista que considera l'existència d'un sexe feble. D'altra banda, el fet que els mitjans plasmin gairebé exclusivament l'explotació sexual de dones no només reafirma el que he esmentat anteriorment, sinó que ens instrueix una mica més en diferenciacions de gènere. D'aquesta manera, els conceptes s'ancoren: dona-víctima-vulnerable-asexual i home-poder-diners-sexuat.

Resulta obvi pensar que, si una dona practica relacions sexuals amb molts homes als quals no desitja, ens trobem davant d'una situació d'explotació. És tan obvi que podem oblidar-nos de tenir en compte el consentiment o els drets de la dona implicada. No obstant això, diàriament, veiem dones que treballen en l'àmbit domèstic i fins i tot viuen internes en una casa, sense temps lliure o privacitat. Sembla que això no altera cap estructura tradicional social i, per tant, allunyem aquesta realitat de la

/ ZULEMA GALEANO I SR.PLÁSTIKO

noció de tràfic. Fem el mateix quan veiem un home que treballa el camp per poc més que un àpat diari. Això no desestructura els nostres esquemes cognitius. Podem pensar que ho fan perquè la seva naturalesa els ho demana, fins i tot es pot idealitzar com n'és, de bonic, viure sense recursos. Veure'ls és gairebé una font d'inspiració i no de desestabilització.

És probable que ens centrem amb tant furor en el tràfic de dones amb fins d'explotació sexual pel temor ocult (o explícit) a la sexualitat femenina. Es vincula la dona bona a la virginitat i, per tant, les que es troben en aquest àmbit sembla que han de ser *rescatades* amb més rapidesa, ja que la seva explotació les desvincula de la seva essència, les fa dolentes i perilloses. És curiós veure reportatges sobre tràfic sexual en què només es mostren les dones que han estat enganyades. Sembla que el delicte és menor si es mostren les que ja sabien que exercirien la prostitució.

Vinculacions i prejudicis

Per què estem cecs davant d'aquest fenomen? És probable que el factor de la llunyania hi jugui un paper important. Quan les atrocitats succeeixen al que qualifiquem de *tercer món* (com si hi hagués diversos mons), a l'Àfrica (aquest gran país) o a qualsevol lloc que no sigui Veneçuela, no som conscients del factor humà que ens vincula. Això és natural, es coneix i es fa servir per evitar responsabilitats polítiques.

D'altra banda, diferenciar el tràfic de persones (que implica explotació) del tràfic de migrants (limitat al fet migratori) és la cirereta del pastís de la deshumanització. El Protocol de Palerm va distingir entre ambdós termes i va ser l'eina pionera per victimitzar qui sobreviu al tràfic de persones. Cal agrair els drets que va recollir, però va ser a canvi d'un xantatge: vincular les paraules *persona* i *il·legal*. Aquest protocol ve a dir-nos que migrar sense permís és il·legal, però migrar sense permís mostrant explotació i oferint declaració és legal temporalment. A la pràctica, el concepte és un embolic i acaba implicant que tothom és il·legal llevat que es digui el contrari.

Quan vinculem el tràfic de persones a la migració (tràfic de migrants), facilitem l'absència de reivindicacions socials perquè creiem que qui sobreviu al tràfic és una víctima feble i inútil i perquè la culpabilitzem del seu procés migratori. Considerem la migració com un acte unidireccional, creiem que vénen perquè volen. Explotem els seus països, devaluem el seu treball i els imposem condicions socials insuportables i, després, pensem que vénen pel seu esperit aventurer. Actuem així perquè això no passa *aquí* sinó *allà*, molt lluny. I, quan vénen, els continuem imposant les mateixes condicions laborals perquè són *ells* i no *nosaltres*. No ens adonem que la unidireccionalitat és fictícia, que som part del mateix procés migratori i que la nostra situació política i social està impregnada de la dinàmica de devaluació i desidentificació que promovem.

Amb aquesta reflexió, no he volgut frivolitzar ni obviar que hi ha unes vulneracions de drets humans més dramàtiques que d'altres. Però els casos de tràfic que es mostren actualment als mitjans no són més que la punta de l'iceberg. Aquests casos són sostinguts per uns tractats internacionals racistes, unes polítiques d'immigració que violen els drets humans, la inexistència de drets laborals, una legislació masclista i unes polítiques de comerç abusives. Si no lluitem contra això, no acabarem amb la base que sustenta el tràfic de persones. I ara, què és per a tu el tràfic de persones?

És probable que ens centrem amb tant furor en el tràfic de dones amb fins d'explotació sexual pel temor ocult (o explícit) de la sexualitat femenina

D'altra banda, diferenciar el tràfic de persones (que implica explotació) del tràfic de migrants (limitat al fet migratori) culmina un procés de deshumanització

22-23
El president de Guinea Equatorial prepara el traspàs de poder al seu fill després d'un simulacre d'eleccions

24
L'OTAN incorpora països de l'antic bloc soviètic i fa nous moviments a les proximitats de Rússia

De Coma-ruga als boscos de Bulgària

L'antiga número dos de Pegida, Tatjana Festerling, va donar suport a la coalició espanyolista Respeto. Ara, patrulla amb paramilitars a la caça de refugiades

Festerling amb un altre exdirigent de Pegida, Edwin Wagenveld, als boscos fronterers de Bulgària amb Turquia

Festerling amb l'actual líder de Pegida, Lutz Bachmann, en un acte a Dresden / ROGER SUSO

Roger Suso
@eurosuso
Berlín

Festerling dóna suport a una milícia pro russa i ultradretana que vol aturar "els invasors il·legals que entren a Europa des de Turquia", segons les seves pròpies paraules

La seva col·laboració amb grups armats búlgars forma part d'una campanya a escala continental. Vol donar a conèixer l'aliança islamòfoba Fortalesa Europa

Impulsada després del recent fracàs electoral de les formacions ultres de l'Estat espanyol, la coalició espanyolista Respeto agrupa la Plataforma per Catalunya (PxC), España 2000 (E2000) i el Partido por la Libertad (PxL). Quan la plataforma es va constituir i presentar en societat a Coma-ruga, Tatjana Festerling va ser l'única delegada internacional d'una organització ultradretana europea que els va donar suport. Festerling, aleshores número dos i una de les cares visibles de l'organització islamòfoba alemanya Pegida, va beneir la nova federació ultradretana a l'hotel-balneari Terma Europa.

Mesos després, expulsada de Pegida, Festerling es dedica a pentinar les fronteres de la Unió Europea a la caça de refugiades i a organitzar el reclutament per una milícia paramilitar búlgara. Festerling i un altre exdirigent expulsat, Edwin Wagenveld, àlies *Ed, l'Holandès*, es van enrolar a un escamot emmascarat el mes de juny. Patrullen pel perímetre de la frontera entre Bulgària i Turquia per aturar "els invasors il·legals que entren a Europa des de Turquia", segons les seves pròpies paraules a Facebook. Vestits amb roba de camuflatge, fan una crida als "homes europeus", preferiblement "veterans de la policia i l'exèrcit", a enrolar-se a la milícia i detenir els "usurpadors i violadors musulmans". A part de patrullar, Festerling també es va reunir amb Petar Nizamov, conegut com *el Caça-refugiats* i actualment en arrest domiciliari a la població fronterera de Malko Tarnovo.

El grup paramilitar al qual donen suport Festerling i Wagenveld és un grup armat -segons mostren diversos audiovisuals que corren per Internet- que s'anomena Unió de Militars Veterans Búlgars Vassil Levski, una milícia pro russa i ultradretana liderada per Vladimir Rusev. El seu nom prové del líder de la insurgència revolucionària d'alliberament nacional de Bulgària contra l'Imperi Otomà del segle XIX. El grup col·labora amb la patrulla de voluntaris Moviment Nacional Búlgar Shipka, una altra organització parapolicial ultra que pretén "alliberar Europa de l'esclavitud imposada per la màfia financera internacional sionista". En aquest cas, el nom prové de la batalla del pas de Shipka, en què les tropes russes i els voluntaris búlgars, amb menys efectius, van repel·lir un atac otomà durant la guerra russoturca de 1877-1878.

La Declaració de Praga i Fortalesa Europa

El suport de Festerling als grups paramilitars búlgars forma part d'una campanya de l'activista ultradretana a escala europea. Vol donar a conèixer l'organització Fortalesa Europa, una aliança que té el seu origen en el procés d'internacionalització de Pegida pel continent. El seu punt de partida és la Declaració de Praga, signada al castell de Roztoky per diferents grups ultradretans i islamòfobs europeus. Al document, s'advocava per convertir Europa en una "fortalesa" contra "la islamització". El memoràndum va ser signat el 25 de gener a Praga per Pegida, les seves seccions i l'organitzador de l'acte, el partit ultradretà i antiromaní Úsvit. Amb presència al Parlament txec, el grup

Fortalesa Europa és una aliança de grups diversos que afirma combatre una suposada islamització del continent

va ser fundat per l'empresari japonès-txec del sector turístic Tomio Okamura.

El maig de 2016, el líder de Respeto, el regidor d'España 2000 a Alcalá de Henares Rafa Ripoll, també va signar la Declaració de Praga, una declaració "de guerra" a la cohesió social d'Europa. "Estem disposats a donar la vida per lluitar contra l'islam polític, els islamistes i els seus col·laboradors europeus", sosté Festerling, la líder de Fortalesa Europa. "Només tenim dues possibilitats: la submissió o la revolta", va afegir. De moment, és una revolta a través de Facebook que aplega centenars de persones als carrers de Dresden i que condiciona molt l'agenda política dels partits, tant socialdemòcrates com conservadors, de tot el continent. Ara, Fortalesa Europa patrulla amb la Unió de Militars Veterans Búlgars Vassil Levski.

El trencament de Festerling amb Pegida

Festerling és una antiga dirigent del partit populista i ultradretà Alternativa per Alemanya (AfD) a Hamburg. Aquesta experiodista va ser l'escollida pel líder de Pegida Lutz Bachmann -després del fracàs de Katrin Oertel a la direcció- quan va haver de dimitir com a líder de Pegida, el gener de 2015, arran de la polèmica generada per una fotografia vella del seu compte de Facebook en què apareixia caracteritzat com Adolf Hitler. El fet de posar Festerling a primera línia perseguia dotar d'un aire occidental i urbà una formació associada a l'antiga Alemanya comunista i rural. L'intent no va tenir èxit.

Feia mesos que Festerling no participava a les concentracions setmanals (cada dilluns) de Pegida a Dresden. Algunes fans traginaven pancartes -"On ets, Tatjana?", "Et trobem a faltar, Tatjana"- per buscar respostes a l'absència de la número dos de l'organització. Els rumors i les especulacions inundaven les converses de les seguidores de Pegida a Facebook. Mentrestant, Festerling feia aparicions amb comptagotes a Praga, a Pàdua (on es va trobar amb la Lliga Nord) i a la marxa de la secció local de Pegida a Leipzig, coneguda per ser de les més radicals i més ben connectades amb l'escena neonazi de la regió.

A mitjan juny, però, molts dels interrogants es van resoldre: Festerling va partir peres amb Pegida. Bachmann, el líder, l'havia apartada per desavinences sobre quin havia de ser el rumb de l'organització. Un dels motius de l'enfrontament va ser el desacord en la manera d'encarar les protestes de Pegida contra el Grup Bilderberg, que va celebrar la seva trobada anual a Dresden el mes de juny. Festerling era partidària de protestar-hi en contra. I ho va fer, amb una pancarta de cartró prop de l'entrada de l'Hotel Taschenbergpalais Kempinski. L'acompanyava Wagenveld, un dirigent de Pegida als Països Baixos, resident a Alemanya i propietari d'una web de venda *online* de productes *airsoft* com pistoles d'aire comprimit o esprai de pebre. Bachmann, que controla Pegida amb mà de ferro, va titllar l'acció "d'absurda". Ell era partidari "d'organitzar una protesta espectacular a l'estil de Greenpeace".

Hi ha altres motius de disputa entre Festerling -exmilitant d'AfD per Hamburg, candidata a l'alcaldia de Dresden i persona amb contactes amb l'escena *hooligan* neonazi- i Wagenveld, per una banda, i Bachmann i la seva mà dreta -el cap del servei d'ordre i exregidor de la CDU Siegfried Däbritz- per l'altra. Convicte per tràfic de drogues, robatoris i incitació a l'odi, Bachmann vol convertir Pegida en un partit polític i vol cooperar amb l'ala més radical i ultra d'AfD, un partit ultradretà i neoliberal, per negociar una coalició. A la vegada, Festerling s'ha allunyat de Pegida posant en marxa Fortalesa Europa, una aliança promoguda per la seva antiga organització, però amb autonomia pròpia, que aplega partits i grups d'arreu d'Europa. Això hauria servit per promoure el narcisisme de l'experiodista, que s'ha refugiat a la secció de Pegida de Leipzig, molt més radical que la de Dresden. Des d'allà, predica a favor de la milícia Vassil Levski.

"Bachmann no vol ningú que li faci ombra", expliquen a la Directa fonts del moviment antifeixista de Dresden, que demanen restar en l'anonimat per seguretat. "Tampoc no vol ningú que es col·loqui ideològicament més a la dreta que ell, com Festerling, contrària a les relacions amb AfD i partidària de l'agitació política i de marcar l'agenda dels partits des del carrer", afegeixen. Tant és així que, ara, Festerling recluta voluntàries per patrullar a la frontera entre Bulgària i Turquia amb l'bjectiu d'aturar les persones que fugen de la guerra.

El febrer passat, el vicepresident de PxC, Pablo Barranco Schnitzler, va anar a Dresden a visitar Festerling, imputada per incitació a l'odi el novembre de 2015. El mes d'abril, ella va assistir a l'acte fundacional de Respeto a Coma-ruga. Ara que Pegida s'ha convertit en un fenomen que només té un cert èxit a Saxònia i que la seva dirigent ha estat expulsada, la nova plataforma espanyolista continua optant per la via alemanya. Festerling i Fortalesa Europa són els únics aliats de què disposa, ja que el Front Nacional francès ignora la formació catalana per ultra, com va assegurar el vicepresident del partit lepenista Louis Aliot a la Directa. I no és gens estrany tenint en compte que la dirigent de Fortalesa Europa, plataforma de la qual forma part Respeto, patrulla per Bulgària amb paramilitars a la caça de refugiades.

Guinea Equatorial, successió enmig de la misèria

El president del país, Teodoro Obiang, prepara el traspàs de poders del règim al seu fill després d'un simulacre d'eleccions

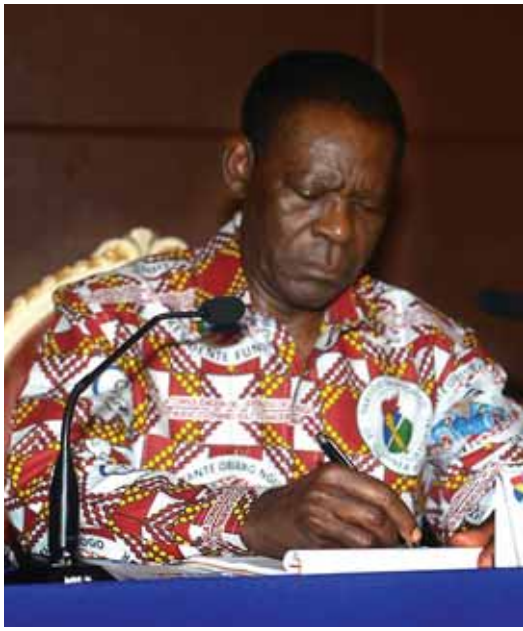

Juan Tomás Ávila Laurel
@Avilalaurel

Fa gairebé quaranta anys que Obiang governa el país. Als darrers comicis, celebrats el mes d'abril passat, es va imposar amb un escandalós 98% dels vots

Dos dies abans de les eleccions, el president va autoritzar l'assalt amb foc real a la seu del partit polític Ciutadans Per la Innovació (CI), que havia estat legalitzat recentment

Des que va accedir al poder després d'afusellar el seu oncle Francisco Macías el 1979 i durant gairebé una dècada, Teodoro Obiang i la seva elit política van poder esquivar tots els obstacles per governar Guinea Equatorial. No havien d'afrontar gairebé cap oposició, excepte algunes tímides crítiques provinents de l'exterior. Però, a la fi de la dècada dels 80, algunes veus van començar a parlar de multipartidisme en un país esgotat per la gestió d'Obiang i entre crides perquè abandonés el poder. Va ser llavors quan Obiang, pres d'un profund temor, va dir allò de "compte amb les idees importades", en referència a un sistema polític que, segons assegurava, portaria el caos al país.

Van ser temps de molta tensió, en què es van avivar els fantasmes de l'època del predecessor d'Obiang. El règim va recórrer de nou a les tortures per intimidar la ciutadania. A les persones opositores detingudes, se'ls copejava a la planta dels peus o se'ls ficaven escuradents d'escombra a la uretra, pràctiques inhumanes que van patir tant Santiago Obama com Plácido Micó, tots dos líders de la formació política opositora Convergència per a la Democràcia Social (CPDS). Finalment, disposat a tornar a controlar la situació dels nous temps, Obiang va crear el Partit Democràtic de Guinea Equatorial, que ha capitalitzat el poder i ha *guanyat* totes les eleccions amb un percentatge superior al 95% de suport. Als darrers comicis, celebrats el mes d'abril passat, es va imposar amb un 98% dels vots. Els percentatges, escandalosos, només s'expliquen pel fenomen normalitzat del frau electoral.

El petroli

La comunitat internacional hauria pogut exercir més pressió democratitzadora sobre Obiang si no s'hagués produït un fet clau: a principis dels noranta, les petrolieres estatunidenques van començar a explotar les abundants reserves de petroli del país, un dels productors més importants de l'Àfrica negra. El fet de no dependre de la caritat internacional va facilitar que el dictador creés una immensa xarxa clientelista, en què hi havia els *palmeros* de la seva pròpia ètnia, líders de l'oposició, alguns polítics europeus -com els espanyols José Bono i Miguel Ángel Moratinos- i grups de pressió que treballaven per crear una imatge favorable del règim.

Va entrar una quantitat de diners tan gran al país que el mite de la Suïssa de l'Àfrica s'hauria pogut fer realitat. Però Obiang -fent una mostra del seu caràcter megalòman- va destinar els ingressos a la construcció d'obres públiques mastodòntiques i molt costoses, com un complex de luxe per a la Unió Africana a Malabo. Mentrestant, les dues principals ciutats del país encara no tenen aigua potable i el subministrament d'electricitat amb prou feines cobreix les necessitats de la població. És la mateixa lògica per la qual va decidir construir una nova capital enmig de la selva, Oyala, tot i que ningú no creia que la dinàmica poblacional justifiqués la despesa. Amb tota la seva família -molt nombrosa- col·locada en posicions clau, Obiang encara recorre a la persecució, la repressió i la tortura per mantenir a ratlla les persones que li podrien disputar la presidència.

Duresa contra l'oposició

El mes d'abril passat, dos dies abans de les eleccions presidencials, Obiang no va dubtar a autoritzar l'assalt a la seu del partit polític Ciutadans Per la Innovació (CI), tot i que havia estat legalitzat recentment. Durant el setge, que va tenir lloc a la nit, es va emprar foc real contra les prop de 200 militants que es trobaven a la seu. Diverses persones van resultar ferides en un atac dut a terme després que CI se sumés al boicot a les eleccions perquè la junta electoral havia prohibit que el seu candidat participés als comicis presidencials per una suposada "manca d'arrelament". Altres militants d'aquesta formació van ser detingudes a la part continental del país quan es disposaven a rebre uns dirigents que arribaven de la capital. Van ser sotmeses a greus maltractaments.

El CPDS, principal partit opositor, tampoc no va prendre part a les eleccions per falta de garanties i va fer una crida al boicot. Indiferent a això, Obiang tornarà a formar un govern de

Obiang ha mantingut un règim de culte a la personalitat i repressió dels moviments opositors

Teodoro Nguema Obiang, fill de l'actual president de Guinea Equatorial, ha acumulat diners i propietats provinents del saqueig de les arques públiques, segons els tribunals dels EUA

més de 60 membres per a un país amb menys d'un milió d'habitants. És el país amb el PIB per capita més alt de l'Àfrica (uns 37.000 dòlars), però ocupa el lloc 144 de 187 a l'índex mundial de desenvolupament humà.

El futur i la successió

La primera mesura rellevant d'Obiang després de les eleccions ha estat el nomenament del seu fill Teodoro Nguema Obiang Mangué com a vicepresident de la república. Aquest és un pas gairebé definitiu per assegurar la successió quan les circumstàncies personals i polítiques així ho determinin. En principi, Obiang ha dit que no es presentarà als propers comicis presidencials. Mimat i consentit des d'una edat molt tendra, Nguema Obiang ha gaudit de privilegis que li han permès amassar una immensa fortuna. Durant els anys noranta, mentre era diputat, Teodorín -nom amb què se'l coneix a Guinea- va ser nomenat ministre d'Aigua i Boscos. Des d'aquella posició, es va atorgar disposicions per explotar la fusta guineana com si fos un bé particular. Va ser l'inici del seu enriquiment vertiginós, a través de l'apropiació directa dels impostos provinents de l'exportació de fusta.

Amb aquests ingressos i gràcies a les portes que li obre la seva nissaga, *Teodorín* va fer inversions milionàries als Estats Units i a França. També va adquirir mansions i cotxes de luxe com si fos una celebritat, mentre amb prou feines atenia el seu despatx de ministre. La seva carrera de *vividor* va patir un revés el desembre de 2011, quan la justícia del país nord-americà va dur a terme una investigació que va concloure que aquells béns havien estat adquirits mitjançant el saqueig de les arques estatals guineanes i del cobrament de comissions il·legals. Confrontat amb les proves, va arribar a un acord amb les autoritats dels EUA: subhastar un jet privat, diverses mansions a Malibú i altres objectes de la seva col·lecció a benefici d'organitzacions no governamentals independents que duen a terme accions de desenvolupament a Guinea. Durant les mateixes dates, onze cotxes de luxe i una mansió de 101 habitacions van ser requisats a França, fruit de les investigacions obertes contra diferents mandataris africans. El 2013, els cotxes de luxe van ser subhastats i se'n van obtenir 3,21 milions d'euros, que es van destinar a satisfer les costes del procés. A la vegada, es va ratificar una ordre d'arrest que pesava contra ell.

Darrere el nomenament de Nguema Obiang com a vicepresident, hi ha la voluntat de conferir-li una immunitat que li permeti evitar els requeriments de la justícia internacional. De portes endins, l'objectiu és assegurar una transferència de poder que permeti que el seu pare tingui una jubilació lliure de denúncies ciutadanes pels múltiples abusos comesos. Amb la submissió garantida per mitjà de l'acció repressiva de l'exèrcit i també de mercenaris d'alguns països africans, el règim podria fer aquesta transferència de poder sense haver satisfet cap necessitat de les 700 mil persones guineanes que viuen amb menys d'un dòlar d'ingressos al dia. En un país minúscul, la desigualtat entre les persones pobres i riques contribueix a fer que la corrupció sigui norma comuna i un recurs habitual per assegurar-se lleialtats. El culte a l'actual president domina totes les esferes de la societat guineana, amb cartells personalitzats per a cada commemoració o esdeveniment polític o festiu i un control ferri de la dissidència. Mitjançant aquest control, el règim pot publicar aquests escandalosos índexs d'acceptació electoral.

A la Guinea actual, l'accés a una educació de qualitat, a la salut i a una millora de les condicions de vida -per exemple a través d'habitatges dignes- està rigorosament subjecte a la fidelitat manifesta al règim. Així doncs, és habitual que, a les festes d'exaltació dels assoliments d'Obiang o el dia del seu aniversari, tota la gent assalariada -tant del sector públic com del privat- vagi abillada amb vestits acolorits estampats amb la imatge del president. Ràdio, premsa escrita i televisió sotmeten la seva programació o producció a les necessitats del règim i tota reunió important s'inicia en nom de "la seva Excel·lència el President de la República, Cap d'Estat i de Govern i President Fundador del Partit democràtic de Guinea Equatorial". Un reguitzell de títols que recorda a les persones que es despisten que Obiang és qui té el bastó de comandament a Guinea. Tota la resta, des del primer ministre fins a l'últim membre del seu govern quilomètric, són comparses.

La primera mesura rellevant del nou mandat d'Obiang ha estat nomenar vicepresident el seu fill. És un pas gairebé definitiu per assegurar la successió

El delfí del dictador també podria necessitar immunitat per defensar-se de la justícia internacional: ha patit diversos processos judicials i té una ordre d'arrest pendent a França

ANÀLISI

Enemics a la carta a Varsòvia

A través de la incorporació de nou estats de l'antic bloc soviètic, l'OTAN es troba a la frontera amb Rússia. Es dibuixa una guerra freda 'de facto' entre els EUA i la UE, per una banda, i el país presidit per Vladimir Putin

Àngel Ferrero
@angelferrero
Moscou

Roda de premsa del secretari general de l'OTAN i el president d'Ucraïna / NIDS-NATO MULTIMEDIA LIBRARY

De totes les ciutats de l'hemisferi nord, van haver d'escollir Varsòvia. L'última cimera de l'OTAN va coincidir gairebé amb el vint-i-cinquè aniversari de la dissolució del Pacte de Varsòvia, el tractat de defensa col·lectiva signat entre la Unió Soviètica i set països de l'antic camp socialista com a resposta a l'entrada de l'Alemanya Occidental a l'Aliança Atlàntica. Quan l'aleshores president de Txecoslovàquia, Václav Havel, va declarar nul el pacte l'1 de juliol de 1991, el món esperava que la desaparició de la política de blocs comportés un *dividend de la pau*, producte de la reducció dels pressupostos militars, que facilités la coexistència pacífica amb l'URSS i, posteriorment, Rússia.

Vint-i-cinc anys després, l'OTAN es troba a la frontera amb Rússia. Ho fa formalment amb la incorporació de nou estats de l'antic bloc soviètic (Bulgària, Txèquia, Eslovàquia, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània, Polònia i Romania) i amb la presència de tropes al seu territori. Aquesta presència augmentarà: dies abans de la cimera, el secretari general de l'OTAN, Jens Stoltenberg, va anunciar el desplegament de batallons multinacionals a Estònia, Letònia, Lituània i Polònia i d'una brigada multinacional a Romania. Stoltenberg també va prometre millores en la ciberdefensa, la resposta civil i la defensa contra míssils balístics. Entre aquests programes, hi ha el sistema Aegis Ashore -conegut popularment com a escut antimíssils-, instal·lat a Romania, Polònia i l'Estat espanyol. Un altre dels temes plantejats i que va rebre poca atenció per part dels mitjans va ser la dissuasió nuclear, que un article de la revista de l'OTAN recomanava posar al dia.

L'OTAN també ha manifestat la seva voluntat d'estrènyer vincles amb les exrepúbliques soviètiques de Moldàvia, Geòrgia i Ucraïna. Totes tres mantenen conflictes congelats amb Rússia per territoris en disputa: Moldàvia amb Transnístria, Geòrgia amb Ossètia del Sud i Abkhàzia i Ucraïna amb una part de la conca del Donbass. Però Rússia no va ser l'únic tema de l'agenda de la cimera. També es va tractar el terrorisme transnacional -representat sobretot per Estat Islàmic-, la crisi humanitària a Europa causada per l'arribada de milers de refugiades que fugen de conflictes a l'Orient Mitjà -en molts casos, atiats per països membres de l'OTAN- i la inestabilitat política al Magrib i l'Afganistan.

Els mateixos estats membre han expressat *sotto voce* les seves discrepàncies sobre quina d'aquestes qüestions mereix més atenció. Mentre els països de l'Europa meridional estan més interessants a reforçar la seguretat del flanc sud (sobretot per la violència a Líbia i el risc que s'estengui a la resta del Magrib), la defensa del flanc est és la prioritat dels països de l'Europa oriental, la bel·ligerància dels quals França i Alemanya volen apaivagar. I Washington desitja que els socis europeus augmentin la despesa militar i la integració per crear un "segon pilar" que permeti que els EUA es concentrin a l'àrea d'Àsia-Pacífic per contenir la Xina. Aquesta última és la línia estratègica que sembla que s'ha acabat imposant.

El desplegament atlàntic preocupa Rússia

Moscou ha protestat formalment per la nova orientació de l'Aliança. Rússia ha denunciat en diverses ocasions l'existència d'una campanya de comunicació que busca demonitzar-la i, d'aquesta manera, justificar les elevades despeses militars occidentals. "Aquests moviments dels nostres socis porten a l'erosió de l'estabilitat estratègica a Europa i ens forcen a prendre mesures de resposta", va afirmar el ministre de defensa rus, Serguéi Xoigú. "L'OTAN i els EUA han desplegat 1.200 peces d'equipament militar -incloent-hi 30 avions de combat i més d'un miler de soldats- als territoris dels països de l'Europa oriental de manera rotativa. Vaixells de l'armada dels EUA i vaixells militars d'altres membres de l'OTAN entren amb regularitat al mar Bàltic i al mar Negre", va afegir.

Com a resposta, Rússia crearà tres divisions militars i, segons *The Moscow Times*, també estudia instal·lar sistemes de radar al Bàltic. El Kremlin també podria accelerar l'emplaçament de míssils Iskander a l'antic enclavament de Kaliningrad i reforçar la defensa de Crimea. Amb aquest desenvolupament, els EUA i la UE es trobarien efectivament en una situació de guerra freda amb Rússia. Això comportaria, possiblement, una nova escalada armamentística. A la premsa dels EUA, diversos analistes es preguntaven aquests dies quin havia de ser el paper de l'OTAN al segle XXI. Des d'una perspectiva crítica, la pregunta potser és si l'OTAN no és més útil creant enemics que combatent-los.

Dies abans de la trobada, el secretari general de l'OTAN, Jens Stoltenberg, va anunciar el desplegament de tropes multinacionals a Estònia, Letònia, Lituània, Polònia i Romania

Washington desitja que els socis europeus augmentin la despesa i la integració militar. La superpotència es vol concentrar a l'àrea d'Àsia-Pacífic per contenir la Xina

CONSELLS PER A UN JOVE FILÒSOF DEL S.XXI
ESTUDIA ENGINYERIA
CONSTRUEIX UNA MÀQUINA DEL TEMPS
VIATJA A LA GRÈCIA CLÀSSICA
MATA PLATÓ
I ARA NOMÉS L'HAS DE SUPLANTAR I FER-TE MILIONARI FILOSOFANT !!!
JOAN FERRÚS.

"...i, abans dels esports, els oferirem mitja hora d'imatges exclusives d'una bota militar esclafant una cara humana ininterrompudament"
l'actualitat quotidiana
undesgraciatqualsevol

la llum del parlament presenta velladesantiques
Aprenguem de l'elegant adequació a la cosmética dels aparells repressius d'Estat d'aquests obàmics comerciants de la Barceloneta mentre debaten la propera migdiada manipuladora amb l'inestimabilíssim tevetresista Roman el Pallisses

Enquesta postelectoral. Per què creus que el Partit Popular ha guanyat les eleccions?
A. Pel sistema educatiu espanyol, nivell de comprensió Iniesta.
B. Perquè ens agrada el BDSM liberal-conservador.
C. Perquè és el camí més ràpid cap a l'apocalipsi.

Guaita, en De Alfonso ja té un nou ofici milionari!!
DAFC
Refregits de FRAU afinats!
DAFC
Roger de Molins

28-29
Grups com Las VVitch comencen a dotar 'el trap' de continguts no misògins i presència femenina

30
La plataforma Indigestió impulsa el llibre 'Cultura en tensió', una obra col·lectiva amb autores com Lucía Lijtmaer o Nando Cruz

Douglas ha combinat la influència del realisme socialista amb l'estudi del llenguatge publicitari

Art per a l'alliberament d'un poble

Amb motiu del cinquantè aniversari de la creació del partit Black Panther, fem un recorregut per la carrera d'Emory Douglas, artífex de la identitat gràfica de la formació

Clara Asín
@Colombine_9

Juntament amb Elbert Howard, ministre d'Informació del partit, Douglas va crear el diari 'Black Panther', del qual es van arribar a distribuir més de 400.000 còpies

Els seus collages i cartells es van convertir en el segell de l'organització perquè mostraven l'assetjament, la impunitat i la violència amb què actuaven els cossos de seguretat

A principis del segle XX, les artistes de l'anomenat art contemporani es van plantejar la relació entre l'artista i la societat aplicant teories marxistes a les seves obres i dotant-les d'un component social. Walter Crane, Josep Renau Berenguer, els muralistes mexicans, el constructivista Lyssitki o Walter Benjamin, amb el seu discurs "L'autor com a productor", van repensar la funció del creador. Trenta anys després, als Estats Units, la guerra del Vietnam i el moviment pels drets civils van propiciar diverses expressions artístiques de resistència. Era l'època de la cultura *pop art*, la incipiència del postmodernisme i la globalització. I va arribar Emory Douglas, ministre de Cultura, artista, dissenyador i il·lustrador del Partit de les Panteres Negres. Douglas s'ha convertit en una icona del moviment revolucionari més important del segle passat en la lluita pels drets civils als Estats Units. L'hem entrevistat per telèfon per recordar la seva carrera i parlar del potencial de l'art com a element mobilitzador.

Disseny contra el sistema

"Tot va començar a principis de 1967, durant una reunió al costat d'altres joves voluntaris per conformar un grup armat de seguretat per protegir Betty Shabazz, la vídua de Malcom X. En aquesta època, hi havia centenars de disturbis, moltíssims assassinats dins la comunitat i un abús policial molt fort. Moltes persones joves teníem la necessitat de mobilitzar-nos. Vaig preguntar a Bobby Seale i P.Hue Newton com podia unir-me a la seva lluita i, tres mesos després, ja estava dins el partit", explica Douglas. El seu treball era conegut en el si de la comunitat per la seva participació al BAM (The Blacks Arts Movement): un moviment d'artistes, escriptors i poetes actiu des de la dècada dels 60 fins a mitjan 70. A la seva obra, s'hi detecta una gran influència del realisme socialista, d'artistes locals com Charles White i de l'art cubà i vietnamita.

Juntament amb Elbert Howard, ministre d'Informació del partit, va crear el diari *Black Panther*, del qual es van arribar a distribuir més de 400.000 còpies setmanals. "A mi, el que em va moure va ser la injustícia i el fet d'estar en contra del sistema; vaig aprofitar el que havia estudiat i ho vaig aplicar", afirma. Un factor clau per definir la línia gràfica dels Panteres Negres van ser els estudis de Douglas sobre del grafisme publicitari. Aquest llenguatge i la propaganda van ser les eines de mobilització de masses del segle XX, que van suposar un trànsit de la tradició oral a la imatge. "Quan va sortir el primer número, l'abril de 1967, no hi havia gaires elements artístics. Crec que va ser a partir de l'edició del Mayday, quan vam anar a Sacramento per impugnar la llei Mulford -projecte de llei que no permetria portar armes de foc carregades pel carrer-, quan vaig començar a fer elaboracions més artístiques, retallant i enganxant collages", explica.

Els collages i cartells que va desenvolupar es van convertir en el segell del partit i del moviment. Va popularitzar la figura del porc -*pig* o *pork*"- associada a la policia i va mostrar l'assetjament, la impunitat i la violència amb què actuaven els cossos de seguretat contra el moviment i la comunitat afroamericana. Aquest argot ha persistit en el temps, sobretot en la cultura musical. Un exemple clar és el grup californià Cypress Hill, que continua referint-se a la policia d'aquesta manera: "*This pig he killed my Homeboy/ Sota the fuckin pig went on a vacation*" (Aquest porc ha matat al meu company / el fotut porc se'n va anar de vacances).

Art polític per l'acció directa

Després de la detenció de Hue P. Newton, líder ideològic i cofundador del partit, els dibuixos de Douglas van passar

L'artista ha remarcat els fenotips amb una clara intenció d'apoderament de la negritud / EMORY DOUGLAS - ARTIST RIGHTS SOCIETY

a ser autèntiques crides a l'acció directa. L'organització va deixar d'autoproclamar-se un moviment d'autodefensa i va passar a ser el Partit Pantera Negra (aquest animal mai no ataca, només es defensa si se sent amenaçat). L'antiimperialisme, la guerra del Vietnam, el triomf de la revolució cubana i les confrontacions armades a l'Àfrica (Angola, el Congo, Algèria) van avivar la consolidació del partit i van assentar referents. Els dibuixos de Douglas van evolucionar paral·lelament al moviment. Al principi, mostrava situacions quotidianes acompanyades d'un missatge de denúncia social: apel·lava a la comunitat perquè actués o despertés de la letargia submisa. L'estil tenia unes línies dures, de traçat ample, que remarcaven els fenotips amb una clara intenció d'apoderament de la negritud.

El 1968, l'organització va començar a analitzar el context social a través de l'art, però els dibuixos representaven valors polítics més explícits. Es partia del *Programa dels 10 punts*, text base de la seva ideologia, inspirat sobretot pel corrent marxista. Molts dibuixos estan acompanyats de frases de Mao Zedong, un dels referents polítics del partit. El lumpen va ser retratat en situacions quotidianes que denunciaven la discriminació. A partir de 1969, els cartells, les il·lustracions i els collages van prendre una direcció pedagògica i es van centrar en els programes socials del Black Panther Party. "Només esperava que l'amo vingués amb les mans esteses i, tot somrient, digués: 'Però, senyora Mae, quin dia tan bonic'. Matin els propietaris avariciosos", resa una il·lustració que mostra una dona armada en un pis llardós amb rates aguaitant un nadó.

El sentit de l'internacionalisme o, més aviat, de l'intercomunalisme (així ho va definir Huey P. Newton) sempre va estar present en les obres de Douglas. Els seus cartells mostren crítiques al colonialisme d'Israel a Palestina o reprodueixen frases del Che Guevara. L'art critica obertament l'imperialisme dels Estats Units a les comunitats oprimides i la repressió sistemàtica a través del Cointelpro (programa de contraintel·ligència de l'FBI als Estats Units). Encara avui, Douglas reconeix que la solidaritat entre pobles és un punt fonamental de qualsevol lluita i continua afirmant que l'art és una eina poderosa: "És necessari per als moviments, és una font d'inspiració. Les persones s'hi veuen reflectides. El més important d'una obra d'art és que pot mobilitzar lliurement".

Línies gràfiques internacionals i solidàries

Per a Douglas, un dels principals reptes polítics és aconseguir informar i transmetre les idees traspassant fronteres. "Tenim unes capacitats electròniques que ho permeten", opina. El 1969, Emory Douglas va formar part de la delegació del partit al Festival Cultural Panafricà d'Alger. Allà, es va trobar amb artistes com Nina Simone o Miriam Makeba. Els dibuixos de Douglas van ser exhibits durant la ponència de la delegació. Com afirma Kathleen Cleaver, "el seu art va ser essencial per a la comunicació històrica" amb els africans i les africanes, per mostrar l'essència del partit i la lluita contra la repressió imperialista blanca i capitalista. A partir dels 70, l'art revolucionari es va centrar a visualitzar els programes socials impulsats pel Partit de les Panteres Negres. Les il·lustracions, els cartells i els collages van adquirir un to de crítica social mitjançant la representació de situacions quotidianes de la comunitat afroamericana. Integraven la idea de la lluita com una via d'apoderament col·lectiu, però també individual. Es va crear tota una línia gràfica i discursiva sobre la capacitat de les persones per prendre decisions: "*Seize the time*" (aprofitar el moment).

El moviment es va escindir entrats els 80, però Douglas va continuar la seva lluita col·laborant amb el poble zapatista a través del projecte *Zapanteras*. També va estar treballant a Cuba, Nova Zelanda i l'Afganistan, entre moltes altres destinacions que comenta telefònicament i, després, especifica per correu electrònic. Davant la pregunta de si té sentit, avui dia, un moviment Black Panther tan consolidat com abans, contesta: "Avui, tenim dinàmiques molt diferents, estem en un altre context, però hem d'aprofitar tot el que vam fer i duplicar-ho. Tenim moltes eines per fer-ho i aplicar tot el que va inspirar el moviment".

Actualment, l'art utilitari entès com una eina de transformació social està totalment integrat en la societat. Podem trobar-ho a San Francisco, amb col·lectius d'art de carrer com Political Gridlock, o a Barcelona, amb Núria Güell i el seu art com a via de denúncia. Diferents lluites que utilitzen la creació per projectar una idea, amb l'artista com a productora, o "l'artista com a educador", com assenyala Douglas.

El sentit de l'internacionalisme sempre va estar present en les obres de Douglas, on va criticar tant el colonialisme d'Israel com l'imperialisme estatunidenc

El moviment dels panteres negres es va escindir, però l'artista va continuar la seva lluita col·laborant amb el poble zapatista i treballant a països com Cuba o l'Afganistan

“Les dones que fan ‘trap’ parlen obertament de sexe i això és apoderador”

Las VVitch i altres grups de ‘trap’ comencen a dotar aquest gènere musical de continguts no misògins i presència femenina

El duet Las VVitch afirma que no hi ha gèneres musicals masclistes, sinó discursos maclistes que es poden substituir

Algunes veus presenten el ‘trap’ com el fill bastard del rap i l’electrònica que té origen a les ‘trap houses’ dels barris més marginals de ciutats com Atlanta o Houston

L’ostentació de la fortuna, les drogues i la violència són el fil conductor de la majoria de lletres, on el menyspreu envers la dona també és constant

Marina Bou
@mrnbou

“No me gustarías si no fueras una puta. Me gusta que mi puta sea una puta”. Són versos de Young Beef, membre de Pxxr Gvng (que es pot traduir al català com la Banda dels Pobres), un dels màxims representants del *trap* a l’Estat espanyol. Des de fa temps, lletres com aquestes han envaït els comptes de Youtube de milers de joves -i no tan joves- arreu de l’Estat espanyol: *tempo* lent, baixos pesats, veus processades amb Auto-Tune i lletres que remouen consciències.

El *trap* és un gènere musical que no té precedents, tot i que algunes veus el presenten com el fill bastard del rap i l’electrònica. Nascut a principis dels anys 90 al sud dels Estats Units, té el seu origen a les *trap houses* -les cases dels barris més marginals de ciutats com Atlanta o Houston on es traficava: les drogues, la violència i l’ostentació de la fortuna són el fil conductor de la majoria de lletres. Però no és això el que preocupa la majoria d’associacions feministes, sinó el fet que el menyspreu constant envers la dona acumuli milions de visites a la xarxa. Les pressions d’alguns col·lectius van provocar que Kaydy Cain (D. Gómez, de Pxxr Gvng) cancel·lés els concerts de la seva gira a Galícia el mes de març passat.

Masclisme inherent a un estil?

Als Països Catalans, el *trap* ha arribat per quedar-se. Pxxr Gvng, P.A.W.N Gang, Kinder Malo, Pimp Flaco o Cecilio G són noms de l’escena barcelonina que sonen amb força entre els importadors d'un estil que triomfa en la indústria musical. El fenomen ha envaït les llistes de reproducció de gran part de la joventut catalana: des de 2012, no és estrany taral·lejar amb Kinder Malo un “*yo follo con tu puta y me pone el pijama, las putas te putean cuando tú las amas*” o comparar -amb la P.A.W.N Gang- totes “les teves putes” amb la millor cocaïna. Però, hem d’assenyalar el *trap*? Pot ser masclista un gènere musical?

La resposta està plena de grisos. Mentre l’escena més tradicional del *trap* agafa força, altres es neguen a convertir el masclisme en una actitud inherent a l’estil. “Aquesta escena forma part de tot un sistema patriarcal. Però el gènere musical no és masclista, és la societat que ho és”, diu en Ricard, integrant masculí del duet Las VVitch, juntament amb la Gala. El tema “*Yo no soy tu bitch*” ha popularitzat el grup i ha transformat un projecte amateur en una resposta al masclisme de Pxxr Gvng. El nom de la formació prové de finals de la dècada dels 60: VVitch era l’acrònim de Women's International Terrorist Conspiracy from Hell (Conspiració Terrorista Internacional de les Dones de l’Infern) i agrupava feministes d’organitzacions de l'esquerra estatunidenca. La idea és assenyalar que no hi ha gèneres musicals masclistes, sinó discursos masclistes, i que aquests discursos es poden substituir.

Reivindicació i feminisme a ritme de *trap*

La clau radica en el com. “*Fíjate en mis letras y menos en mis tetas*”, prediquen Las VVitch. En alguna ocasió, el grup ha traslladat el seu missatge a altres artistes de *trap*: “Pensen que no hi ha res anormal en la paraula *puta* i desconeixen molt què és el feminisme. Per a ells, sentir *feminisme* és com sentir *nazisme*. És una etiqueta i, com a tal, no és una cosa bona. És el mal que ha fet l’educació en la igualtat de gènere, quan potser cal potenciar el feminisme de la diferència. A parer seu, ser feminista és el mateix que ser masclista”, diu en Ricard amb un gest que frega la frustració. Sens dubte, les lletres de Las VVitch contrasten amb els tics masclistes del *trap* més popular, en què es pot omplir un disc usant la paraula *puta*. “Hi ha dues maneres d’emprar-la, com una forma de rimar i acabar les frases o quan es parla constantment de la figura de la dona com una *puta* para hacer dinero”, observa en Ricard. Dues cares de la mateixa moneda, de la mateixa estructura de pensament.

L’entrevista amb Las VVitch es fa en un bar proper al MACBA de Barcelona, precisament, l'escenari dels videoclips de Pxxr Gvng. Hi solen aparèixer joves acostumats a freqüentar la zona, sovint adolescents o nens amb valors a mig cons-

truir, sense un esperit crític que els permeti valorar què escolten. Pel que es desprèn dels vídeos dels seus concerts i del testimoni de Las VVitch, passa el mateix amb el seu públic. Però, tant al nostre territori com a la resta de l'Estat, feia anys que no sorgia un fenomen musical tan potent. Les masses es mouen a ritme de *trap*.

I els mitjans de comunicació ho saben. Escriuen sobre la gallina dels ous d'or sense tenir en compte que està podrida per la xacra del masclisme. El menyspreu a la dona no ha suposat un obstacle per aconseguir contractes discogràfics -Pxxr Gvng ha signat amb la multinacional Sony- o actuacions a festivals de renom. El *trap* de Las VVitch -ja no feminista, sinó no misogin- és relativament nou dins el panorama espanyol. "En aquest món, falta representació femenina", reclamen. No demanen *trap* reivindicatiu, ni tan sols feminista, només la presència de dones que ocupin un espai reservat majoritàriament als homes.

Però no tot és blanc o negre. Dins de la tendència també hi ha veus femenines i Youtube comença a recomanar-les a les seves usuàries. També ho fa la Gala, que parla de la Somadamantina, Miss Nina, la Tomasa del Real o la Bad Gyal, totes elles, diu, "molt lligades als grups masculins de *trap*". Però no n'hi ha prou. El que vol la Gala són cartells -han tocat a l'edició d'enguany del Ladyfest de Barcelona-, productors, tècnics i públic femení. "El concert més multitudinari al qual he anat, el de Young Beef a la Sala Apolo, era ple de noies, però ballaven a l'escenari", diu amb un somriure irònic que es converteix en rialla. Assegura que els directes són un espectacle de joves "formant la seva masculinitat". El que surt del micròfon muta en una actitud misògina.

Educar a través de la creació

El del *trap* és un món excloent i no solament en el sentit de gènere. "Ens costa arribar al seu públic", lamenta en Ricard. El seu duet ha fugit dels tòpics de l'estil, per exemple, canviant les drogues per la copa menstrual en una versió del *trapper* O.T. Genasis. Al mateix temps, en Ricard reconeix l'apoderament de les classes populars implícit en un estil que s'allunya del faristol polític per apropar-se al barri. Però, sovint, els artistes no busquen criticar les injustícies ni defensar altres realitats; el masclisme s'assumeix com a part de la proposta artística i, de vegades, es justifica amb arguments de classe condescendents. De seguida, la Gala ofereix una altra versió i parla del concert de l'Apolo, que -diu- era ple de "*hipsters* que els aplaudien les gràcies des de l'aparador".

Avui dia, el *trap* és tendència i s'ha colat a milers de comptes de Youtube. És un moviment transversal: Pxxr Gvng ha sonat al Sónar de Barcelona i ha omplert l'escenari del Primavera Sound. Milers de persones han corejat a l'unísson la cançó "*Tu coño es mi droga*", un públic heterogeni que continuarà finançant -directament o indirectament- videoclips on D. Gómez (Pxxr Gvng) lliga al llit una noia a la qual havia adormit amb cloroform prèviament... i, al final, acaba en història d'amor! Les dones no deixaran de ser *mamis*, dins i fora d'Internet.

Els components de Las VVitch es van conèixer estudiant Història de l'Art. Ell parla d'educació i ella de creació. "Educació en la creació", consensuen. La clau és ensenyar a crear, obrir un ventall de possibilitats. El *trap* no hauria de ser censurat, creuen, sinó que s'han de generar opcions per poder triar sense seguir les vies del sistema, la política o molts altres factors influents que es filtren en l'entorn. No es tracta d'alliçonar ningú, sinó de deslligar conceptes i aclarir confusions.

Un exemple clar: el ball que acompanya aquesta música no ha de ser patriarcal. "Si el *trap* té una cosa bona, és que no és gens sexòfob", apunta la Gala. "Les cantants parlen obertament de sexe i això és apoderador... Nosaltres també tenim sexualitat!", exclama. És una qüestió de prismes, de mirada. Segons en Ricard: "No és el mateix que ella em toqui el cul en una discoteca que que jo li toqui a ella. Perquè un home i una dona, en aquesta societat, no són el mateix; no podem tractar igual les persones que no ho són. Hem d'arribar a l'equitat evidenciant les nostres diferències", conclou.

El duet Las VVitch ha tractat de temes com la copa menstrual. No reclama un 'trap' reivindicatiu, ni tan sols feminista, sinó amb presència de dones

Un públic heterogeni continuarà finançant videoclips on D. Gómez (Pxxr Gvng) lliga al llit una noia a la qual havia adormit amb cloroform. Al final, tot acaba en història d'amor

El grup Pxxr Gvng emet discursos sexistes i misògins propis del 'trap' més 'mainstream' / SONY MUSIC

Sacsejar el paisatge cultural després del 15M

La plataforma cultural Indigestió i el seu web Nativa prenen forma de llibre a 'Cultura en tensió', una obra col·lectiva amb textos d'autores com Marina Garcés, Lucía Lijtmaer o Nando Cruz

Joan Gener
@en_Joan

Nando Cruz i Lucia Lijtmaer a l'acte de presentació del llibre / INDIGESTIÓ

L'origen del llibre *Cultura en tensió* va ser una proposta de l'editorial Raig Verd. "Ens van comentar que volien obrir una línia d'assaig, que els agradava el que fem al web de Nativa, i ens van plantejar fer un llibre", explica Jordi Oliveras, de la plataforma cultural Indigestió. Hem de situar-nos en un context de certa emergència social, a les acaballes del que va suposar el 15-M a les places i just quan semblava que el règim del 78 trontollava. Si més no, s'obrien debats sobre la representativitat, els drets col·lectius i les lluites comunes, també dins allò que algunes en diuen el sector cultural.

Oliveras apunta que, arran del treball desenvolupat amb el portal Nativa, havia detectat un cert interès cap a la seva iniciativa, com si poguessin oferir algunes propostes de com enfocar el debat sobre el fet cultural i donar-hi algunes respostes. Tot i així, assegura que no persegueixen aquest objectiu, ni amb el llibre ni amb l'activitat habitual d'un lloc web "caracteritzat per una certa dispersió o excentricitat, que busca veus molt diferents sobre el fet cultural". Oliveras reconeix que un llibre implica "una dinàmica diferent, una exigència diferent", i que això va provocar un dilema: calia un fil conductor? Després d'un temps de reflexió, Oliveras apunta que el projecte editorial havia d'anar en consonància "amb el fil conductor de Nativa, que és proposar una mirada no sectorial, gremial o d'expertesa de la cultura". Per aquest motiu, el nom del web apareix cap al final, quan els articles ja estaven acabats.

Punts de partida, ecosistemes en tensió

Oliveras és el prologuista i editor del volum, que inclou sis articles escrits des de i sobre diversos camps de sabers i pràctiques vitals col·lectives: filosofia, arquitectura, periodisme musical, ecologisme, crítica política, etcètera. Una primera aproximació al llibre ens pot provocar certa sensació de dispersió, però el pròleg dóna eines per entomar la lectura: "Desapropiar la cultura, desactivar els mecanismes que la situen en un territori vedat, forma part de les inquietuds de fons recollides en aquests textos". Aquesta inquietud és present cada dia a Nativa, però l'assaig ens la fa més evident i, alhora, ens ofereix un posicionament més fixat, segons el qual "cadascú hi podrà buscar el seu lloc i plantejar les seves regles del joc". El llibre no és, com resultarà obvi, un manual de gestió o de govenança de la cultura, però tampoc ens hem volgut situar en el lloc del desmuntatge crític", escriu.

Oliveras apunta que "a tots els articles hi ha una sèrie d'ecosistemes en tensió... Per exemple, a l'article de Marina Garcés sobre el camp filosòfic, hi ha la tensió entre el classicisme i la ruptura". La filòsofa és l'encarregada d'obrir el llibre i de presentar-nos la cultura com "el conjunt de formes i forces de l'esperit que persegueix la comprensió, la intensificació i la plenitud de l'existència humana, ja òrfena de Déu". L'autora ens avisa del perill constant de sacralització de la cultura i de les "promeses de salvació de l'ànima en la nova Església". El seu text és una invitació a entendre la condició humana i el pensament com un acte de rebel·lió constant, capaç de diluir les distàncies pressuposades i de lligar els contraris (classicisme i punk) per provocar la "discontinuïtat de l'experiència" que suposa la cultura.

La tensió també es fa evident en un text de l'arquitecte i músic Ramon Faura. A "La dissolució de l'objecte", trobem un Faura intrèpid i d'escriptura torrencial i acadèmica. Elabora una crítica que apunta l'arquitectura com un acte de destrucció i desplaçament d'allò que ja existeix. Faura manté un pols amb una professió que coneix i ens proposa resignificar l'arquitectura i entendre-la com l'"entorn que ens acull".

En els entorns de l'activisme cultural, s'acostuma a dir que "la cultura és un camp de batalles". També acostuma a ser complicat definir el concepte *cultura* des d'una mirada que superi les arts i que no caigui en un relativisme fugisser, inoperant i poc o gens compromès. La lectura d'aquests dos primers articles, de la reflexió filosòfica de format narratiu proposada per Garcés al torrent acadèmic de Faura, provoca una agitació que acompanyarà tota la lectura del llibre... fins a la seva digestió.

> L'editor del volum, Jordi Oliveras, apunta que el projecte editorial havia d'anar en consonància "amb el fil conductor de Nativa, que és proposar una mirada no sectorial ni gremial"

> Marina Garcés convida a entendre el pensament com un acte de rebel·lió constant, capaç de diluir les distàncies pressuposades i de lligar contraris com el classicisme i el punk

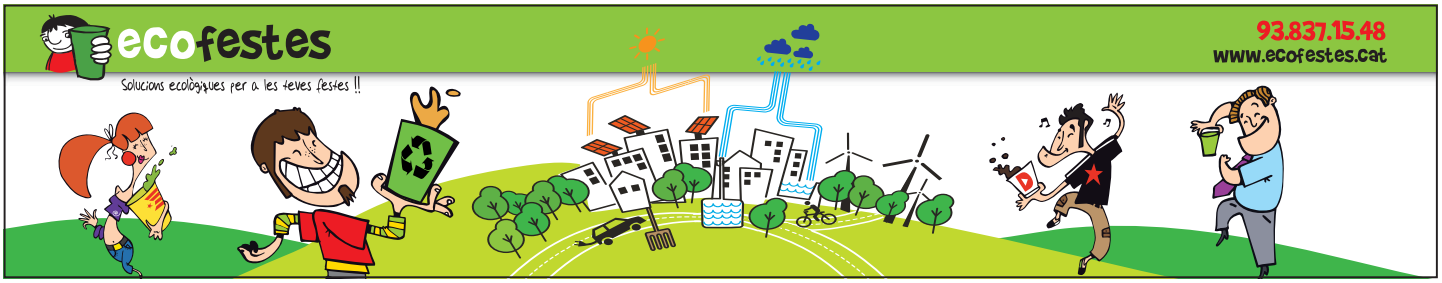

RESSENYES

Àcid i saborós

Lluís Calvo
@La_Directa

Hi ha una poesia tibada, solemne i mesurada, que no és la de Cesk Freixas. "Per a què serveix la poesia?" és el títol d'un dels poemes de l'obra, en què l'autor ens recorda que tots els conceptes teòrics i tècnics, des de la mètrica a la rima, no serveixen per a la gent treballadora a qui mai no han explicat què era un sonet. Doncs bé, aquest és un fonament que sustenta la seva proposta poètica. Una actitud que té un punt de provocadora.

Dit i fet: en aquest llibre, que ja va per la segona edició, no hi busqueu exhibicions tècniques, devessalls de mots cultes ni poemes formalment *impecables*. L'autor, ben conegut del públic per la seva tasca com a cantant, aposta per la paraula senzilla i directa. Freixas ja ens adverteix, a "Sonet per a la poesia lliure", que "Potser l'escola del poeta clàssic / ens va ensenyar una estètica acurada; / avui em sembla propera al juràssic / tota la llei de la lletra menada". Així doncs, tira pel dret i canta allò que viu i té a prop, sense seguir lleis alienes. I de què estem parlant, al capdavall? De l'amor, omnipresent, de la lluita per un món més just i també de la celebració de les terres del sud, a través de les taronges i les llimones, del Vinalopó, del castell d'Alacant i del Carxe, allí on el català penetra dins de Múrcia. Territori solar, sensual i sexual, profundament mediterrani i lluminós, amb terrasses d'estiu i molt de vi, en què els cossos s'amen i alhora exerceixen el combat: "No som ni exèrcit ni policia. / Només som dos, i ja som milícia". Del tot destacable, també, és la seva poesia visual, ben allunyada de tòpics. Al llibre, fet i fet, també hi és present la ironia: a "Punt de partida", s'apunta, amb humor corrosiu, cap al mateix autor. El resultat és una cartografia de l'ésser estimat, del combat sense repòs i dels llocs que emmarquen el viure com a rebel·lió. Així és aquesta taronja que, enllaminits, devorem sencera.

LLIBRE
Alè de taronja sencera
Autor: Cesk Freixas
Editorial: Tigre de Paper
Pàgines: 156

Nascuts per matar-se

Ignasi Franch
@ignasifranch

L'atzar és un dels protagonistes de *Green room*. Un grup de punk viatja per oferir un concert, que esdevé un fracàs. Per compensar-los, el promotor *amateur* que els havia contractat els facilita un *bolo* en un enclavament neonazi perdut als boscos. El conflicte previsible no esclatarà per les diferències ideològiques entre uns i altres, sinó per una casualitat. Les accions i les reaccions irreflexives acabaran de definir un camí sembrat de cadàvers. I potser això és el que fa més por de la pel·lícula: la violència es posa en marxa per atzar, però ràpidament agafa una inèrcia que impossibilita qualsevol marxa enrere. La manera com es representen els esdeveniments, amb una certa distància i fredor, emfatitza la sensació de contemplar el decurs inexorable d'un destí funest i indiferent. Com altres companys de generació (és el cas del Jim Mickle de *Frío en julio*), Jeremy Saulnier treballa en la línia de Sam Peckinpah (*Perros de paja*). Però no sembla assumir tot el seu fatalisme, la seva concepció de l'ésser humà com un individu irremissiblement violent. En només uns minuts, el grup protagonista haurà d'assumir a contracor una lògica aliena: matar o morir.

La situació principal del film, l'atrinxerament en una habitació, remet a un petit clàssic del *thriller* contemporani de resistència: *Asalto a la comisaría del distrito 13*. Però *Green room* també recorda històries de xoc cultural agressiu, habituals al Hollywood dels anys 70, com *Defensa*. El seu autor actualitza aquelles històries d'horror urbanita de l'Amèrica profunda i substitueix uns *rednecks* monstruosos per *skinheads* supremacistes. El resultat és una nova mostra d'*indie* estatunidenc que dimensiona el llegat del cinema de gènere, però, alhora, s'obre a un públic no especialitzat. Ho fa a través d'una posada en escena molt controlada. Se sacrifica la crispació desfermada, insuportable per a algunes audiències, d'altres *thrillers* de terror. I s'opta per una intensitat moderada, però perseverant, amb periòdics esclats d'horror i *gore* que expliciten la lletjor de la violència.

CINEMA
Green room
Director i guionista: Jeremy Saulnier
Durada: 94 minuts

La **Directa** utilitza els serveis de
foli verd
gràfiques
C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

bodega La Riera
OBRIM CADA DIA
AV. VALLCARCA 81
VINS, VERMUT, TAPES I CERVESES ARTESANES
-ENTITAT CULTURAL SENSE ANIM DE LUCRE-

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

BARCELONA
12 al 17
DE JULIOL
DE 2016
3ª MOSTRA INTERNACIONAL DE CINEMA
MIGRANTS
ENTRADA LLIURE I GRATUÏTA
CINE MIGRANTE

/ FERNANDO PENA

“És pitjor tenir un familiar desaparegut que no pas mort”

Àlex Romaguera
@AlexRomaguera

Ha fet quaranta anys de l’assassinat de la teva mare a mans de la dictadura cívicomilitar de l’Uruguai. Què en recordes, d’aquell succés?
Només tenia quatre anys i, més que un record específic, em va colpir l’absència dels pares. Feia poc que havia perdut el pare, assassinat per les Forces Conjuntes el 1972, i de cop i volta em trobava sense la mare. Va ser un impacte terrible, davant del qual mai no he sentit ràbia.

Què t’ha ajudat a canalitzar-la?
M’hi va ajudar el meu avi Juan Pablo. Ell va caure malalt i va morir al cap de cinc anys per culpa d’un accident vascular causat per l’estrès, però ens va encomanar el sentiment d’amor i afecte per la vida. Va ser el pilar d’una família que ha elaborat el dol de manera conjunta. Potser hi ha preguntes per les quals encara no tenim resposta, però, entre els germans i els tiets, ho hem verbalitzat tot.

El 2010, et vas implicar en la recerca de la veritat. Com va anar?
Em van cridar per testificar en el judici contra l’exdictador Juan María Bordaberry i l’excanceller Juan Carlos Blanco, responsables de l’assassinat de la meva mare, el seu company i dos dirigents del Frente Amplio. No esperava que em cridessin perquè, com que era una nena, el meu testimoni era relatiu. Però va tenir un valor simbòlic i em va servir per adonar-me que, si bé els tribunals els van condemnar, encara no s’ha fet justícia.

En quins aspectes no s’ha avançat prou?
En el nostre cas, sabem què va passar amb els familiars i tenim una tomba on dipositar-los les flors. Això ens ha permès tancar el cercle. Però és pitjor tenir un familiar desaparegut que no pas mort. Hi ha força gent que es troba en aquesta situació i que no busca venjança, sinó trobar els parents i enterrar-los.

En una carta pública, escrius que l’amor t’ha guiat sempre...
Així em van criar el meu avi i també la meva àvia: malgrat la dificultat de suplantar la figura de la mare, també em va demostrar que s’havia de gaudir la vida. Havia perdut tres fills i, no obstant això, tenia una rialla meravellosa i fruïa anant a cavall o en bicicleta. Parlar d’amor pot semblar naïf, però és l’ambient que vaig respirar a casa i que intento transmetre als meus fills.

T’ha permès afrontar el dolor d’una altra manera?
Els pares em faltaran sempre. I és evident que vaig tenir moments d’angoixa, però vaig aprendre a treure-me’ls del damunt. També em vaig sentir frustrada quan l’Uruguai va aprovar la llei de caducitat que atorga l’amnistia als militars responsables d’aquells crims.

Abordar les causes del Pla Còndor és un tema pendent?
Primer hem de trobar els desapareguts i, després, que els historiadors analitzin els motius pels quals ens vam matar entre nosaltres pel benefici de tercers. Vam ser titelles ridícules a les mans dels poderosos. Hem de saber per què vam equivocar-nos i tenir els elements necessaris perquè allò no es repeteixi mai més.

Quines preguntes encara no tenen resposta?
Hi ha molta informació per conèixer. S’han de canviar les lleis que impedeixen investigar els crims de la dictadura i incidir perquè els escolars sàpiguen què va passar. Malauradament, l’Uruguai se situa darrere de l’Argentina en matèria de justícia i recuperació de la memòria. Ens dóna lliçons cada dia. Caldria estudiar per què l’esquerra uruguaiana no ha fet els deures en aquest terreny. Encara m’ho pregunto.

Després de 25 anys a Xile, les circumstàncies t’han permès tornar a l’Uruguai. Què n’esperes, d’aquesta nova etapa?
No sé on em portarà. Si puc participar en les activitats adreçades a la gent jove, que té l’edat dels meus pares quan van ser assassinats, em donaré per satisfeta.

inDirecta

Gabriela Schroeder

Filla de Rosario Barredo, víctima del Pla Còndor

Cal remuntar-se al 21 de maig de 1976, quan Rosario Barredo va aparèixer morta a l’interior d’un vehicle abandonat a la ciutat de Buenos Aires. Amb ella, també hi havia els cadàvers del seu company, l’exguerriller dels Tupamaros William Whitelaw, i dels dirigents del Frente Amplio de l’Uruguai, Zelmar Michelini i Héctor Gutiérrez Ruiz. Feia vuit dies que Barredo, militant d’esquerres fugida a l’Argentina, havia estat segrestada per uns desconeguts al seu domicili, juntament amb Whitelaw i els seus tres fills: Gabriela, de quatre anys, María Victoria, d’un any i mig, i Máximo Fernando, de només tres mesos. Més tard, les tres criatures van ser localitzades en una comissaria de la capital argentina en circumstàncies poc esclarides. L’any 2010, la justícia va condemnar l’exdictador de l’Uruguai Juan María Bordaberry i l’excanceller Juan Carlos Blanco a 30 anys de presó per aquell crim perpetrat a l’ombra del Pla Còndor. Coincidint amb l’efemèride, Gabriela Barredo reflexiona sobre aquell episodi terrible amb la tendresa que li van transmetre el seu avi i la seva àvia. El seu testimoni, despullat de rancúnia, dóna impuls a la lluita per la veritat i la memòria històrica.